Plaiuri Săcelene

Revistă editată de Asociaţia Cultural-Sportivă
"IZVORUL" - Săcele, înfiinţată în anul 1922
şi înregistrată la Judecătoria Braşov,
sub nr. 15553/8.03.1994

V R E M

să răscolim trecutul celor ce-au cutreerat pământul românesc
să înfăţişăm ***p r e z e n t u l*** văduvit de ***m ă r e ţ i a t r e c u t u l u i***
să despicăm drum nou prin vremuri ***S ă c e l e l o r*** de mâine şi
să contribuim cu toată puterea noastră de muncă tinerească
la ridicarea acestor plaiuri mocăneşti

VICTOR TUDORAN
Plaiuri Săcelene, 1934

Alături de ceilalți săceleni, Asociația Cultural-Sportivă "Izvorul" a sărbătorit împlinirea a 95 de ani de la Marea Unire, prin depunerea unei coroane de flori la monumentul eroilor, din Cernatu.

ANUL XXVI
(Serie nouă)
Trimestrul IV, 2013
Nr.78

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

Plaiuri Săcelene
apare trimestrial

MEMENTO

"După ce o veţi citi, păstraţi revista în casa voastră. Oricând o veţi găsi, vă va face plăcere, fiindcă vă reaminteşte oameni şi locuri scumpe vouă şi părinţilor voştri."

Cuprins

In memoriam

UN CHIP, UN NUME, UN DESTIN 3
SĂ NU UITĂM 3
O NOUĂ LUCRARE DESPRE SĂCELE (RECENZIE) 4
O PERSONALITATE SĂCELEANĂ CONTURATĂ DE CORESPONDENŢA SA 5
ALEXANDRU IOAN CUZA 8

Cultura

TRADIŢIA ÎNTRE PĂSTRARE, DEPĂŞIRE ŞI REGĂSIRE 9
CIPRIAN PORUMBESCU (1853-1883) -UN CÂNTĂREŢ AL NEAMULUI- 10

Opinii

CRONICA EŞECURILOR (V): EŞECUL CREŞTINISMULUI? 12

Tineri

INFLUENŢE GASTRONOMICE SĂCELENE (reţete dulci de Crăciun pentru fiecare familie săceleană) 14

Actualitatea

S-A REDESCHIS VIZITAREA DE CĂTRE TURIŞTI A CANIONULUI „ŞAPTE SCĂRI" DIN MASIVUL PIATRA MARE – SĂCELE 15
EVENIMENT CULTURAL DE EXCEPŢIE LA SĂCELE 17
RUGĂ DE-O SEARĂ LA SĂCELE 18
ZILELE MEŞTEŞUGURILOR TRADIŢIONALE SĂCELENE 19
IMPLICAREA ASOCIAŢIEI "IZVORUL" ÎN PROTEJAREA MOŞTENIRII SPIRITUALE 19
SĂCELENI PE CEL MAI ÎNALT VÂRF DIN SPANIA 20

Sport

NU AŞ FI REUŞIT DE UNUL SINGUR 22

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

CHIPURI DIN SĂCELE

UN CHIP, UN NUME, UN DESTIN

Neculai Median şi sora sa, Maria

Fotografia pe care am găsit-o într-o zi geroasă de decembrie arată că timpul îşi pune amprenta pe tot ce-i stă în cale, dar păstrează ceea ce consideră important, după criterii numai de el ştiute. Chipurile din fotografie s-au bucurat de acest criteriu; un tânăr mocan şi sora lui mai mare privesc prin timp cu încredere în viaţă.

Nimeni nu mi-a putut spune cine sunt, dar am păstrat cu grijă fotografia-document, pentru că, prin vechimea şi informaţia pe care o poartă, merită acest calificativ, cu speranţa că într-o bună zi voi afla cine sunt cei care ne privesc, înfruntând timpul şi vremurile.

Un tânăr mocan, de 19-20 de ani, cu chipul luminos, îmbrăcat în costumul tradiţional mocănesc, stă pe scaun. Ţine în mână o carte sau un mic tablou. După limpezimea ochilor şi a feţei, este mulţumit de viaţă şi încrezător în viitor. Tânăra este îmbrăcată în ţinută de sărbătoare: fustă lungă, bluză cu mânecă până la cot, guler pe gât, completat cu o mică broşă, şi stă în picioare. O mână este rezemată protector pe spătarul scaunului, iar cealaltă pe o măsuţă frumos decorată. Priveşte cu aceeaşi încredere în viaţă ca şi tânărul.

Fotografia aparţinuse unei familii de mocani, în casa cărora a stat multă vreme. Apoi, casa a fost vândută, noii proprietari au demolat-o şi au dat fotografia unor vecini, pentru ca apoi să ajungă la mine printr-o întâmplare. Am hotărât să o restaurez pentru valoarea ei, dar şi cu gândul că voi afla într-o zi cine sunt cei doi. Într-un târziu am aflat: tânărul este Neculai Median, tânăra este sora lui mai mare, Maria.

Pentru Neculai Median totul s-a derulat după rânduielile familiilor de mocani săceleni până la Primul Război Mondial. Înrolat în compania a III-a, cu sediul la Sibiu, este pregătit să intre în focul războiului. S-au păstrat din perioada petrecută la Sibiu două scrisori: una datată 1913 Decembrie, cealaltă 1914 Martie (se văd bine cele două ştampile ale poştei), expediate pe adresa: "D-lui Sale Ioan Mediean, Braşov, Megye Hosufalu, Satulung, Uliţa Mică 884, Biserica Nouă."

Din scrisoarea din 1913 răzbate deznădejdea, dar şi teama puţin egoistă a tânărului care îşi vede viaţa frântă. În scrisoarea adresată surorii din fotografie, cu "Dragă soră", după ce mărturiseşte că este sănătos, îi cere să facă ceva pentru a-l scăpa de armată. Ştie că familia are probleme multe, dar pentru el situaţia lui este cea mai grea. Departe de casă (în Basarabia) este şi fratele Gheorghe, dar nu este în primejdie, de aceea "nu vă mai fie gândul la Gheorghe, să scap eu că uite cât sunt de urât cătană". Ca să convingă, trimite o fotografie cu compania din care făcea parte. Încheie cu "Adio!", semn al tristeţii şi, poate, al gândului că nu nu-şi va mai revedea familia.

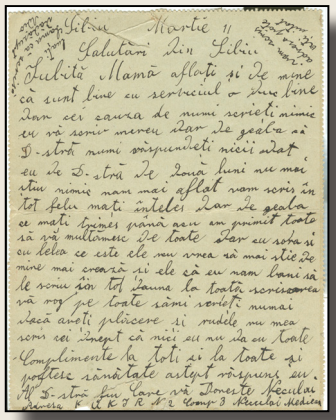
Cea de a doua scrisoare (martie 1914) începe cu "Salutări din Sibiu". Se adresează cu "Iubită mamă", continuând cu "Sunt bine cu serviciul", dar tristeţea răzbate din nou printre rânduri. Aşteaptă veşti de la familie: lucrurile trimise îi sunt de folos, dar nu ţin loc de veşti. Se întreabă ce se întâmplă cu "lelea", de la care nu are veşti, şi crede ..."că nu mai vrea să ştie de mine". Ar vrea să scrie tuturor, dar "n-am bani să le scriu". Întristat de îndepărtarea de cei dragi, adaugă: "Vă rog pe toate (rudele, n.a.) să-mi scrieţi numai dacă aveţi plăcere." Din partea lui, "tuturor vă poftesc sănătate şi aştept răspuns eu, al D-voastră fiu care vă iubeşte, Neculai"

În colţurile scrisorii adaugă: "V-am scris adresa mea, poate că ati uitat" (colţul din dreapta) şi continuă: "luaţi seama că este scrisă dedesupt (adresa, n.a.)" şi încheie cu "Adio."

Scrisorile au prevestit prin scrierea şi conţinutul lor, cu adevărat, despărţirea pentru că Neculai a căzut pe front, luptând în prima linie. Au rămas în amintirea urmaşilor chipul încrezător în viaţă al tânărului Neculai din fotografie şi numele înscris pe Troiţa Eroilor din cimitirul bisericii "Sfânta Adormire" din Satulung. În fiecare an, de Ziua Eroilor, numele lui Neculai Median, alături de numele tuturor eroilor din Satulung, este auzit la slujba de pomenire săvârşită lângă troiţă de preoţii bisericii, la care participă numeroşi săceleni.

P.S. Identificarea chipurilor din fotografie a făcut-o domnul arhitect Dan Median, scrisorile au ajuns până la noi prin grija doamnei profesor Georgeta Nechifor, iar numele eroului a fost trecut pe troiţă datorită nepotului lui Neculai Median, domnul Gheorghe Median. Tuturor le suntem recunoscători.

Prof. Elena Bulat

Scrisoarea din martie 1914

CHIPURI DIN SĂCELE

SĂ NU UITĂM

În decursul anilor ce au trecut, din satele săcelene s-au ridicat foarte multe personalităţi de mare valoare şi care au jucat un rol important în istoria săceleană şi a întregii ţări: doctori, ingineri, învăţători şi profesori universitari, academicieni, diplomaţi, miniştri, oameni de cultură, actori, mari comercianţi. Printre ei se numără şi **Nicolae G. V. Gologan.**

Se naşte în Satulung la 1894. Şcoala primară o urmează în Satulung şi, după şapte clase, urma să ia drumul stânii, însă învăţătorul îi convinge părinţii "să-l lase la carte", lucru care se şi întâmplă. Urmează cursurile Şcolii Superioare din Braşov, pe care le termină, în 1914, cu "foarte bine pur".

Un an mai târziu, trece munţii în Regat, evitând înrolarea în armata austro-ungară şi se înscrie voluntar în armata română. Participă la Războiul de Reîntregire a Patriei şi la mai multe lupte, printre care cea de la Mărăşeşti. În anul 1925 iese din rândul armatei cu gradul de căpitan.

Obţine licenţa la Academia Comercială, fiind singurul român angajat ca Prim Secretar al Camerei de Comerţ din Braşov. Câţiva ani mai târziu susţine la Bucureşti doctoratul în ştiinţe economice cu lucrarea "Cercetări privitoare la trecutul comerţului românesc din Braşov", afirmând în prefaţa lucrării: "Munca depusă pentru elaborarea acestei lucrări nu a fost dintre cele mai

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

uşoare şi credem că ea îşi atinge în bună parte scopul." Şi tot în prefaţă mulţumeşte celor ce l-au ajutat la publicarea tezei, arătând "de mare folos ne-au fost şi amănuntele date de fostul nostru profesor, dr. Gh. Moroianu, asupra trecutului Românilor Săceleni, acest element admirabil de unitate şi expansiune naţională."

Cu diploma de doctor în ştiinţe economice este altfel văzut la Camera de Comerţ din Braşov de către comercianţii saşi "care-l văd acum ca un om întreg şi nu jumătate..."

În perioada 1940-1944 este numit primar al Braşovului, funcţie în care reuşeşte să menţină ordinea şi curăţenia în oraş, în ciuda greutăţilor impuse de război. Din această perioadă datează o întâmplare povestită ulterior de de fiul său, Gelu Gologan, prietenului din şcoală, scriitorul Constantin Ţoiu, care a şi povestit-o în revista "România Literară", nr. 49 din 2007, în stilul său inconfundabil:

"Înainte de unsprezece dimineaţa ajungeau la vila mareşalului de la Predeal.

Cele două maşini de teren kaki, ca gemene, merseseră parcă în acelaşi timp.

Din una din ele, primarul braşovean coborî îmbrăcat ca de iarnă, cu căciula pe cap, pe care şi-o scoase respectuos, când ofiţerul de gardă, un căpitan de cavalerie, se prezentă salutându-l. Abia la urmă Gologan îşi îndesă căciula lui de urs bătrân pe capul încărunţit.

Intrară în vilă. Ofiţerul cu pas de paradă străbătu biroul şi îi împinse fotoliul. Primarul se postă înaintea fotoliului fără să se aşeze. Aştepta. Trecură cam trei minute, în care, alături se auzi vocea uşor piţigăiată a lui Antonescu. Paşi repezi şi, îndată, apăru el în uniformă, cu cizmele strălucind, frecate dimineaţa de ordonanţa lui - Gheorghe, - lustruite cu os de miel.

Mareşalul îl salută pe primarul Braşovului, întrebându-l dacă drumul fusese bun - şi Gologan aprobă, intrigat; care putea fi, totuşi, scopul acelei vizite neaşteptate?

Mareşalul se plimbase un timp, aşa, repede şi nervos; pe urmă, văzându-l pe primarul chemat că şedea în picioare, îi făcu semn să ia loc, dar Gologan nu se aşeză, rămase în picioare, parcă mai întâi voia să ştie de ce-l chemase la el Antonescu.

Acesta, parcă sesizând intenţia, şi caracterul musafirului, nu mai zise nimic. Se oprise din mersul lui precipitat, fără să ia loc, întrebând aşa, în picioare ce crede domnul Gologan despre judeţul Prahova. Şi despre capitala lui - Ploieştiul?

Gologan, mirat, se gândi ce se gândi, după cât ştia el, benzina se face la Ploieşti. Atât.

- Atât?... făcu mareşalul, şi începu să râdă.

Gologan era uluit. Încă mai şedea în picioare.

- Domnule primar, v-ar plăcea să fiţi în acest moment în judeţul Prahova? - întrebă, după ce încetă să râdă. Predealul - adică - să nu aparţină de judeţul Braşov, ca mai înainte, ci de judeţul Prahova?

Gologan îşi permise să râdă şi el, aici. Apoi zise:

- Nu! - mai bine ca primar al Braşovului. Îmi dau demisia. Eu, fiu al Braşovului, prahovean nu pot fi niciodată!

Domnul Nicolae G.V. Gologan

Mareşalul râse din nou.

-Aşa e. Ştiam, zise. De aceea, v-am şi chemat aici. Să aflu de fapt, ce ştiam de la bun început. Şi îi întinse mâna, pe care o strânse.

Iar Gelu-fiul mai povestea că taică-su fusese invitat la prânz.

Rămăseseră la Braşov. La Predeal. Judeţul Braşov. La locul de graniţă ştiut, vechi.

Iarna, la mareşal, se mânca româneşte. Chifteluţe cu pireu de cartofi, ardei umpluţi, stropiţi cu iaurt, sărmăluţe-n foi de viţă, gogoşi mici, perfect rotunde, şi ca băutură, în ziua aceea, aveau un vin negru, Busuioacă de Bohotin... "

Urmează o perioadă deosebit de grea pentru el şi întreaga familie; în anul 1951 este scos în stradă fără a i se găsi o vină reală, fiind declarat deţinut politic şi încarcerat la Jilava, iar apoi la muncă forţată la Cârnoci şi la Onești. În anul 1959 este decăzut din drepturile de pensie, fiind obligat să lucreze cu ziua pe ici şi colo.

Într-o ordine desăvârşită lasă urmaşilor săi aproximativ 2000 de file în manuscris (au stat la baza prezentării de faţă), remarcându-se în mod deosebit "Ciobanul, marele reprezentant al unităţii româneşti", aşa cum l-a văzut şi Nicolae Iorga, precum şi "Cartea stânii", un manual sau mai bine zis un ghid de întreţinere a unei stâni cu câteva mii de oi, pornind de la transhumanţă la tuns, muls, păscut, adăpostit, fabricarea produselor din lapte. (va urma)

Ing. Dan Zamfir

O NOUĂ LUCRARE DESPRE SĂCELE (RECENZIE)

Moto: "Fiecare neam are o linie a lui de propăşire şi strălucire, care face cu putinţă un maximum de manifestare pentru fiecare generaţie, o continuare a sforţărilor şi o îmbogăţire a culturii naţionale neîncetat de-a-lungul veacurilor. Cei care nesocotesc această linie se îndepărtează de istorie şi îşi împing propria lor naţie spre decădere."

Dimitrie GUSTI

Am parcurs cu mare plăcere si amănunţit broşura "Multiculturalism şi Interculturalitate în Cele 7 Sate Săcelene"...

Admir multitudinea evenimentelor identitar-tradiţionale locale din ultima periodă, in care se încadrează o efervescenţă promovată probabil de administraţia locală condusă de primarul Radu Nistor, dar şi sprijinită de biserici, acestea fiind o bună cale în valorificarea potenţialului turistic - o cale actuală de propăşire a Ţării Bârsei.

Scrisă într-o limbă curată şi expresivă, am remarcat densitatea informaţiei şi lipsa oricăror repetiţii, într-un material succint, dar bine structurat ca idei, devenind un bun îndrumar despre Săcele pentru publicul larg interesat de valorile transilvane. Dar, pentru cei ataşaţi ca descendenţi săceleni se cere o reluare într-o lucrare mai amplă după această bună lansare, cu materiale rezultate din conexiunile şi contribuţiile cititorilor, dar şi cu noi capitole privind specificul patrimoniului construit - arhitectonic şi monumental (arh. Dan Median fiind bine lansat pe această direcţie), dar şi cu elemente istorice personalizate în poveşti de familie şi conexate în interdependenţa Ţării Bârsei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

Critic doar calitatea imaginilor, în total dezacord cu nivelul general, care lasă insatisfacţii descendenţilor interesaţi de fascinantele detalii.

Cât despre multiculturalitate, ea trebuie pusă sub semnul marii prosperităţi de cândva, când, după cum documentat arată autorii, la mijlocul sec.XIX Săcelele erau "cel mai bogat sat din Transilvania", iniţial având ca sursă creşterea oilor şi cailor, apoi, după ultimul război aceasta mutându-se spre exploatarea ogoarelor, cu inerentele transformări de ponderi şi mentalităţi.

Cultura şi spiritualitatea umană fiind modelate şi de spaţiul natural, creuzetul comun a creat linii comune în patrimoniul specific al etniilor conlocuitoare, dar şi împrumuturi neorganice, impure care trebuie atent observate şi înlăturate pentru redarea strălucirii reale a buchetului. Cândva au existat echipele regale (fiind susţinute de Fundaţiile Regale) studenţeşti, organizate de HH Stal şi coordonate de Gusti, cu una din sarcini înlăturarea folclorului impur, iniţiativă preluată corect şi de intelectualitatea minorităţii maghiare din Ardeal. Chiar şi minoritatea romă - deosebit de înzestrată artistic - în ultima vreme şi-a însuşit expresivităţi incorecte în costume şi muzică manelizată sau cu expresii triviale.

Considerând Săcelelele un pisc în patrimoniul transilvan, cred ca ar fi utilă reînvierea acestor echipe metodologice şi entuziaste ale universităţilor bucureştene - cu studenţii încadraţi de specialişti maturi - pentru reconsiderarea aspectelor neglijate de cca 70 de ani. Deasemenea, ar fi binevenită înfiinţarea unei şcoli de arte şi meserii pentru îndrumarea tineretului către o activitate locală bănoasă, purificarea artizanatului de elementele kitsch în favoarea celor perene, dar şi o ancoră de colaborare cu echipele studenţeşti.

Practic, pentru o viitoare reeditare şi completare a acestei lucrări, adaug mici amănunte:

- Este necesară imaginea toiagului specific al ciobanilor mocani - "moaca"- de la care le vine denumirea şi care există în imaginile recentei expoziţii foto despre portul săcelean.

- Între alimentele specifice, conservate pentru drumurile lungi, trebuie adăugat "sloiul de oaie" şi capul de oaie afumat - delicatesă mult apreciată de tatăl meu şi existentă la Bucureşti printre atracţiile bufetului de la Min. Agriculturii.

- Comerţul în Bucureşti se realiza cândva cu mărfurile vămuite la barierele oraşului, aşezate pe principalele drumuri de penetrare dinspre provinciile importante: a Târgovişteі, Oborul dinspre Slobozia şi Dobrogea şi a Ardealului de la Podul Bordei de peste apa Colentinei (actual între lacurile Herăstrău şi Floreasca de la Şosea). Ca urmare, în afara barierelor se organizau periodic târguri la faţa locului cu produsele specifice zonei aferente. Astfel că la Bordei, cam pe locul actualei Ambasade Chineze, târgurile cu produse specifice ardeleneşti erau un important debuşeu al mocanilor!

- Iar în oraşul meu ştiu cert ca renumite magazine ale mocanilor săceleni: Mag.Universal Bucureşti - al lui Bucur Bunescu (care i-a dat numele!), Librăria şi Galeriile IV Socec (redenumite Lafayette / Victoria), magazin mare de încălţăminte pe Lipscani al fraţilor Ghia şi restaurantul lui Ovesea de pe Calea Moşilor.

Felicit autorii şi le doresc...continuare!

Dan Ghelase - Bucureşti
preş.ARTRAD (As.Non-profit pt. promovarea Artei şi culturii tradiţionale din România)

PS - Parcă acum 7 ani, când am fondat asociaţia...am prevăzut exact această lucrare!

O PERSONALITATE SĂCELEANĂ CONTURATĂ DE CORESPONDENŢA SA

În ultimul timp, se pare că Săcelele a intrat într-o zodie norocoasă din punctul de vedere al cunoaşterii şi popularizării valorilor sale culturale şi spirituale. Au apărut câteva lucrări importante care şi-au propus şi au reuşit să valorifice marele potenţial al acestei aşezări cu un rol important în dezvoltarea economică şi socială a zonei în care se află, atât prin binecunoscuţii economi de oi din secolul IXI şi începutul secolului XX, cât şi prin iluştrii intelectuali interbelici care şi-au adus contribuţia la construirea zestrei culturale şi ştiinţifice naţionale.

După lucrările semnate de domnii profesori Victor Carpin şi Dimitrie Cazacu, fii ai acestor meleaguri, după ghidurile turistice ale domnilor Janos Nagy şi Miklos Levente sau cele apărute în cadrul programului european Regio, după recenta lucrare "Multiculturalism şi Intercuturalitate în cele 7 Sate Săcelene", iată că, în această toamnă, asistăm la apariţia unei alte lucrări de referinţă, dedicată unuia dintre cei mai importanţi exponenţi ai inteligenţei săcelene - prof. univ. dr. George Moroianu. Este vorba despre cartea "Corespondenţă George Moroianu - Alexandru Vaida-Voevod, 1895-1934", editată de Consiliul Judeţean Braşov şi Biblioteca Judeţeană "George Barițiu" din Braşov, sub îngrijirea şi cu note de Ruxandra Nazare şi Daniel Nazare, la editura "Argonaut".

Cartea cuprinde scrisorile pe care George Moroianu le-a trimis prietenului şi tovarăşului său de luptă politică pentru cauza românilor transilvăneni, Alexandru Vaida-Voevod, în perioada 1895-1934. Corespondenţa publicată acum cuprinde 36 de scrisori, dintre care 15 au fost scrise de George Moroianu în 1919, din poziţia sa oficială de secretar general responsabil cu problemele externe al Consiliului Dirigent, către Alexandru Vaida-Voevod care în acea perioadă îl însoţea pe Ionel I.C.Brătianu în calitate de ministru în cabinetul acestuia şi de reprezentant al Ardealului, la Conferinţa de Pace de la Paris. Câteva dintre piesele acestei corespondenţe, doar 4, aparţin doamnei Zina Moroianu, soţia Profesorului, şi sunt destinate doamnei Elena Vaida-Voevod.

Încă de la început surprinde legătura strânsă, mai mult decât prietenească, chiar sufletească între autorul scrisorilor şi destinatarul acestora. Această relaţie evoluează evident chiar în timpul derulării corespondenţei şi acest lucru este demonstrat de tonul şi termenii în care sunt redactate scrisorile. Dacă la început, apelativul folosit de George Moroianu în deschiderea scrisorilor sale era "Iubite Vaida" sau "Dragă Alexandre", pe parcursul timpului el devine "Iubite Alecule", "Iubite Alexandre". Şi formulele de încheiere evolueaza în acelaşi ritm de la "Te îmbrăţişez cordial, George Moroianu" şi "Al tău, ca totdeauna, George Moroianu",

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

la "Cu afectuoasă prietenie, George", "Al tău, George" sau "Al tău iubitor, George Moroianu"

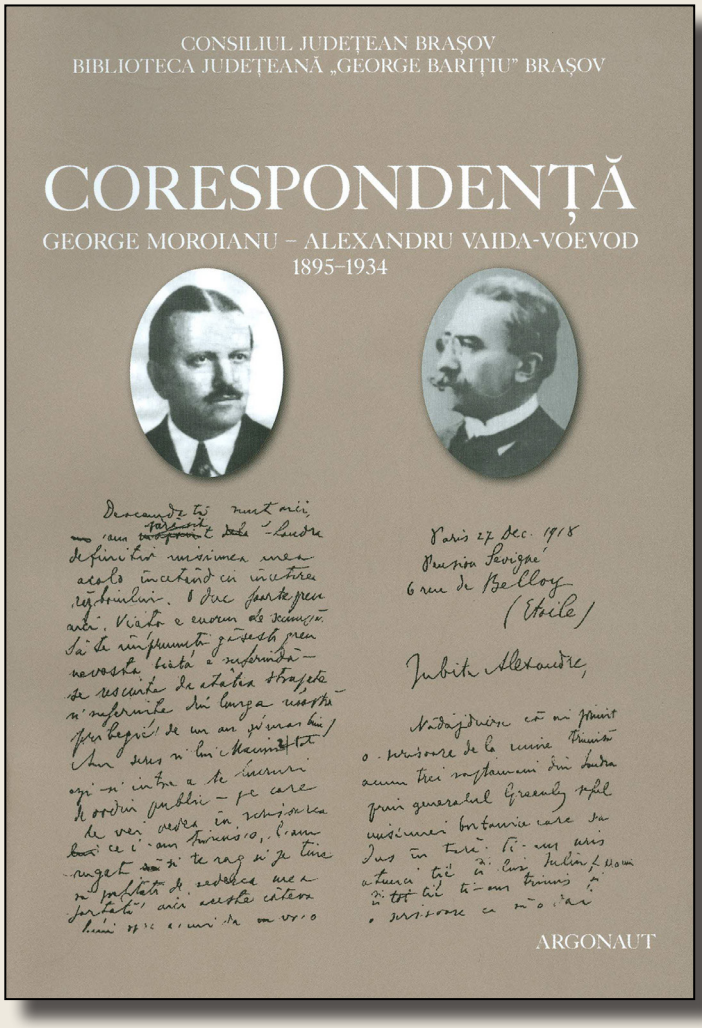
Faţă de alte surse istorice, corespondenţa are întotdeauna avantajul spontaneităţii şi autenticităţii mesajelor cuprinse în ea, motiv pentru care este şi un mijloc eficient de cunoaştere a trăirilor sufleteşti ale celor care o redactează. Este şi cazul corespondenţei lui George Moroianu, din ea dezvăluindu-ni-se un personaj complex, puternic ancorat în epoca în care a trăit.

Mai înainte de toate, George Moroianu ni se dezvăluie ca un înfocat şi aprig luptător pentru afirmarea naţională a românilor transilvăneni. A susţinut cu eforturi deosebite cauza naţională a acestora încă din perioada tinereţii şi a continuat să o facă şi la maturitate, convins fiind că: *"toţi cei care putem presta ceva suntem datori, aşa cred eu, să ne punem forţele noastre în serviciul instituţiilor naţionale ce se creează aici (în Ardeal, n.a.) şi care trebuie să se întărească şi să prospereze."* [scrisoarea trimisă din Sibiu la 18 iulie 1919, pag. 77] Pentru el, rezolvarea problemei naţionale a românilor transilvăneni era de o importanţă capitală, era prioritară şi, de aceea, îi judecă cu severitate pe reprezentanţii Marilor Puteri, atunci când aceştia tergiversează rezolvarea ei convenabil pentru noi, conexând-o cu problema naţională a polonezilor şi rutenilor: *"Am fost izbit puţin de scurtimea lor de vederi, căci în momentul de faţă nu e chestia poloneză sau ruteană care primează, ci pentru orice om cu puţină inteligenţă politică, chestia românească trebuie scoasă acum la suprafaţă, ea este şi trebuie să fie cea care se impune atenţiei şi cercetărilor oamenilor politici din Europa şi aceasta mulţumită prestigiului politic şi înălţării morale cu care România iese în acţiunea ei în Balcani. (rolul României în Războiul Balcanic, n.a.)"* [scrisoarea trimisă din Viena la 26 iulie 1913, pag. 51]

Uneori însă, abordarea problemei devine chiar pătimaşă şi, într-o scrisoare adresată lui Vaida-Voevod, George Moroianu exagerează cu aprecierile negative la adresa liderilor europeni, având în vedere că, totuşi, la Conferinţa de Pace de la Paris fixarea graniţei cu Ungaria s-a făcut cu respectarea în esenţă a criteriilor etnice şi România a câştigat teritoriile româneşti revendicate. Pătimaş şi dorind mai mult pentru mult încercatul său popor, George Moroianu îl acuză pe Clemanceau de "viclenie şi şarlatanie", iar pe preşedintele SUA, Wilson, şi primul ministru britanic, Loyd George, de sprijin pentru anumite cercuri care *"subvenţionează azi bolşevismul din Rusia şi poate şi pe cel din Ungaria, spre a menţine starea asta de turburare şi de nesiguranţă într-o mare parte a omenirii şi a continua să pescuiască în ape turburi."* [scrisoarea trimisă din Sibiu la 21 iunie 1919, pag. 56] Totodată, reacţionează dur la nedreptăţile săvârşite de sârbi, vremelnici ocupanţi ai Banatului, în Timişoara, şi la ingerinţele pe care autorităţile sârbeşti le exercitau în bisericile române care se găseau în acest teritoriu. [idem, pag. 57]

Conştiincios şi serios ca în tot ceea ce făcea, George Moroianu îşi îndeplineşte exemplar îndatorirea primită de la Iuliu Maniu de a-l informa pe Vaida-Voevod în legătură cu evenimentele din ţară pe parcursul Conferinţei de Pace de la Paris: *"Maniu m-a însărcinat să-ţi scriu săptămânal , informându-te despre tot ce te poate interesa şi ce poate să-ţi fie util acolo."* [scrisoarea trimisă din Sibiu la 21 iunie 1919, pag. 57]

Radiografiază cu exactitate şi pricepere situaţia grea din Ardealul pustiit de război şi trage un semnal de alarmă în legătură cu pauperizarea continuă a populaţiei din cauza scumpirilor cauzate de o profundă criză economică: *"Viaţa se scumpeşte şi aici pe zi ce trece şi publicul cel mare nu e mulţumit. De când am venit eu în Ardeal s-a mai urcat viaţa cu peste 20%. Un ou şi acum costă aici o coroană. La ţară e o exploatare nemaipomenită. Prin părţile noastre se vinde un stânjen de lemne cu 350 coroane şi gospodăriile mai mari au nevoie de 4 - 5 stânjeni, iar cele modeste de cel puţin 2. (...) Se cere pe câte un sac de grâu în comerţul liber între 500 şi 600 coroane. E nemaipomenit! Nemulţumirea ce se naşte din starea asta de lucruri ar putea avea consecinţe mai grave dacă nu se vor lua unele măsuri practice de îndreptare."* [scrisoarea trimisă din Sibiu la 18 iulie 1919, pag. 77]

Un alt subiect des abordat în informările despre situaţia politică din ţară este cel referitor la viaţa politică din Ardeal şi cea din Bucureşti. Este profund ataşat Partidului Naţional, lui Maniu şi colegilor săi din conducerea acestuia şi desfăşoară o activitate susţinută pentru buna imagine a partidului în rândul populaţiei româneşti. Este afectat de întârzierile şi ezitările înregistrate în procesul de reorganizare a Partidului Naţional şi vede în acestea o posibilă scădere a popularităţii lui în rândul electoratului: *" ...mi-am permis să atrag atenţia lui Maniu asupra pierderii morale pe care o poate suferi Consiliul Dirigent şi partidul naţional - care a fost puterea noastră în trecut - din cauză că n-a putut sau n-a ştiut (...) să-şi organizeze o presă cum se cade. (...) În ce priveşte reorganizarea partidului naţional abia acum de câteva zile începe să se lucreze la ea. (...) Cred însă că ţi-o fi scris mai mult (Maniu, n.a.) despre criza din Bucureşti şi despre silinţele ce şi-a dat şi el de a strânge rândurile tuturor oamenilor noştri politici, căutând a-i convinge să lucreze solidar..."* [scrisoarea trimisă din Sibiu la 18 iulie 1919, pag. 74]

Soarta partidului şi rămânerea lui în atenţia electoratului românesc, în perspectiva apropiatelor alegeri din toamna lui 1919, îl preocupă în cel mai înalt grad şi este gata să se implice chiar cu patimă şi puternică determinare în succesul electoral al acestuia. Este revoltat de faptul că în Banat unii politicieni din Ţară încercau să influenţeze oamenii şi să-i atragă de partea PNL. Îl afectează profund şi încercările de racolare pe care liberalii le

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

făceau chiar la Săcele, în satul său natal: *"În privinţa uneltirilor bătrânilor politicieni de dincolo (din Ţară, n.a.), îţi mai pot spune că acum 10 zile, fiind la Săcele, (...) câţiva din consătenii mei mi-au spus că s-au prezentat la ei nişte oameni de dincolo, îndemnându-i să înfiinţeze un club liberal. Doi intelectuali de acolo, între care unul vecin cu mine, Găvruş pretor, mi-a spus că poporul de la noi, nefiind un popor de ţărani, ci mai curând un popor de burghezi, ideile noastre politice ar trebui să meargă în mod natural către partidul liberal, la care ar trebui să se ataşeze părţile astea de ţară."* [scrisoarea trimisă din Sibiu la 1 sept. 1919, pag. 106]

Luptele politice îl incită şi posibilitatea dezertărilor din rândurile partidului său îl înspăimântă, motiv pentru care îi judecă cu asprime chiar şi pe consătenii lui, fraţii gemeni Alexandru şi Ion Lapedatu, care "combăteau" cu succes pe baricadele liberale: *" Ai văzut desigur interviul lui Goldiş (fruntaş naţional n.a.) în care a afirmat că în ţară 90% sunt liberali (...) Adu-ţi aminte când îţi spuneam că Alex. Lăpedatu îmi afirmase că îl prezintase pe Goldiş lui Brătianu în mod particular. Celălalt Lăpedatu de la Banca de Asigurare, tot asemenea nu jură decât pe liberali, aşa încât să nu ne mirăm dacă în viitoarea Cameră vom vedea pe unii separându-se de partidul naţional şi fugind în celelalte partide."* [scrisoarea trimisă din Sibiu la 14 oct. 1919, pag. 128]

Interesantă pentru noi, săcelenii, este o scrisoare în care George Moroianu vorbeşte despre propunerea pe care a primit-o din partea românilor săceleni de a candida pentru un post de deputat în cercul Săcele, de care mai aparţineau şi 6 comune din comitatul Trei Scaune: Teliu, Mărcuş, Budila şi Sita, Întorsura şi Vama Buzăului: *"Ei (săcelenii, n.a.) s-au consfătuit şi au zis că trei persoane pot fi luate în consideraţiune - singurele care pot fi candidaţi din partea locului, şi anume în ordinea care urmează: G. Moroianu, V. Niţescu şi I. Soricu - şi mi-au spus că dacă eu primesc candidatura, pe care vor să mi-o ofere, toate sufragiile românilor se vor uni în jurul persoanei mele."* [scrisoarea trimisă din Sibiu la 28 august 1919, pag. 98] Din tonul scrisorii reiese clar sentimentul de mândrie pe care îl încearcă George Moroianu la această declaraţie de susţinere din partea românilor săceleni, dar, lucru demn de toată lauda, nici în aceste momente de satisfacţie personală nu uită de prietenul său Voicu Niţescu şi îl sprijină dezinteresat pentru a obţine şi el un loc de candidat: *"Am vorbit cu acea ocazie în terminii cei mai călduroşi de Niţescu, care, fără îndoială, că este unul dintre cei mai buni din generaţia noastră mai tânără. Eu am un întreg program pentru ridicarea Săcelelor şi sunt sigur că în aceste privinţi ne vom înţelege frăţeşte. (...) I-am vorbit lui Maniu în privinţa Săcelelor spunându-i că dacă cei de la noi m-au invitat pe mine să fiu candidatul lor, eu îl rog pe el să asigure un cerc lui Niţescu (...) Astfel fiind, Niţescu (care era la Paris, la Conferinţa de Pace, n.a.) poate să fie pe pace."* [scrisoarea trimisă din Sibiu la 28 august 1919, pag. 99]

Propunerea de sprijin din partea săcelenilor nu era întâmplătoare şi se datora, în bună parte, şi unor acţiuni anterioare pe care George Moroianu le întreprinsese în beneficiul satelor săcelene: *"De când am venit de la Paris, am făcut unele lucruri pentru Săcele. Am obţinut întâi de la Consiliul Dirigent 35.000 coroane pentru repararea şcoalei din Satulungul nostru care fusese prădată de unguri. Am oprit tăierea unei păduri mari de brad (...) şi cred că primăria noastră va obţine gain de cause ceea ce va aduce comunei noastre numai din lemnul deja tăiat un beneficiu de 600.000 coroane şi câteva milioane în anii viitori cu care vor putea face multe opere de progres şi cultură în acele frumoase comune."* [scrisoarea trimisă din Sibiu la 28 august 1919, pag. 99]

Totuşi, lupta politică era dură şi George Moroianu ştia că are un contracandidat în cercul Săcele: *"...te mai înştiinţez că un oarecare P. Munteanu (mangrist, după cum mi-a spus Maniu) vrea să-şi puie şi el candidatura, sprijinindu-se pe ciangăi. Cercul acela abia are o majoritate de 10-15% români în comunele româneşti din Trei Scaune ce i s-au adăugat."* [aceeaşi scrisoare, pag. 100] Până la urmă George Moroianu nu a mai candidat în cercul Săcele şi a fost ales deputat în comitatul Bihorului, la Borodul-Mare. [scrisoarea doamnei Zina Moroianu către doamna Vaida-Voevod, trimisă din Cluj la 4 ianuarie 1920, pag. 134]

Corespondenţa cuprinsă în această lucrare ne dezvăluie un George Moroianu ataşat familiei, cu o educaţie desăvârşită, probată de politeţea faţă de interlocutor şi familia acestuia. Nu omite nici măcar o dată să transmită şi salutul soţiei sale, pe care o simte aproape în strădaniile sale sociale şi politice: *"Salutări prieteneşti de la nevastă-mea pentru doamna Vaida şi pentru tine, din parte-mi respectuoase sărutări de mâini doamnei Vaida şi ţie afectuoasele mele prietenii."* [scrisoarea trimisă din Sibiu la 18 iulie 1919, pag. 77] Ataşamentul faţă de soţie şi familia acesteia din Basarabia este evident şi nu se dă în lături să intervină pentru cumnatul său, eminentul profesor Paul Gore, pentru a fi numit prim-delegat al Basarabiei la Conferinţa de Pace: *"...trebuie un om mai cu autoritate decât Pelivan, cu cultură europeană şi care să poată lua direct contact cu cei de la conferinţă, nu prin interpret. O singură persoană ar corespunde întru toate acestei delicate misiuni şi acea persoană este Paul Gore, un istoric învăţat care cunoaşte perfect trecutul Moldovei şi deci al Basarabiei, el are o mare autoritate personală, fiind un om curat şi pe urmă reprezintă şi o veche tradiţie şi prin numele lui."* [scrisoarea trimisă din Sibiu la 14 oct. 1919, pag. 129]

Obârşia săceleană iese în evidenţă atunci când îşi dezvăluie mândria şi dârzenia în faţa nedreptăţii: *"Dintr-un număr al «Românului» pe care ţi- l-am trimis în plic ai văzut cum mi-am luat revanşa la adunarea populară din Chişinăul Aradului, faţă de şeful cel mare care fusese aşa de nedrept cu mine, care mă cunoaşte aşa de rău şi m-a nedreptăţit de atâtea ori, judecându-mă după şoaptele unor interesaţi perfizi."* [scrisoarea trimisă din Sibiu la 18 iulie 1918, pag. 75]

Deşi pare puţin credibil, ilustrul profesor şi diplomat era un om pragmatic, ancorat în realitate, preocupat chiar şi de treburi mai puţin academice, cum ar fi cele casnice: *"Avem nevoie absolută de un fier electric, de o duzină de săpunuri de toaletă de acelea englezeşti rotunde (cam cu 1,75 - 2 franci bucata), de 5 kg. de poregi (ovăz d-acela măcinat mare, mai mult turtit, de care mănâncă englezii) şi de 1,5 - 2 kg. de vată. Nevasta şi cu mine ţi-am fi foarte recunoscători dacă ai fi atât de bună să îngrijeşti cumpărarea lor şi să ni le trimiteţi..."* [scrisoarea trimisă din Sibiu doamnei Vaida-Voevod la 1 iulie 1919, pag. 69] Scrisoarea se încheie cu un P.S. din care rezultă grija faţă de soţie, care nu primise răspuns la o scrisoare pe care o scrisese doamnei Vaida-Voevod: *"Rog scrieţi nevestei mele că aşteaptă"*.

M-am oprit mai mult asupra diverselor scrisori cuprinse în volumul de corespondenţă recent apărut, tocmai pentru a evidenţia câteva lucruri mai puţin cunoscute despre marele săcelean care a fost George Moroianu, convins că o mare personalitate este definită de o sumă de trăsături, dintre care numai puţine sunt prezente în "portretul" său oficial.

Sper că această scurtă prezentare a volumului "Corespondenţă George Moroianu-Alexandru Vaida-Voevod, 1895-1934" va deveni un îndemn pentru cititorii revistei să se aplece cu răbdare şi interes asupra scrisorilor publicate pentru a afla alte şi alte lucruri interesante despre George Moroianu şi marele său rol într-o perioadă de mari frământări şi căutări pentru Ţară.

Horia Bârsan

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

ALEXANDRU IOAN CUZA

Articolul de faţă îşi propune să redea viaţa şi să reamintească ideile unuia dintre cei mai minunaţi oameni ai neamului nostru, o inteligenţă fecundă, un adversar neîmpăcat al multelor nedreptăţi care apăsau poporul şi un luptător pentru idealuri care nu şi-au pierdut nici astăzi actualitatea. Rememorarea domniei lui Cuza este cu atât mai oportună acum, cu cât la 24 ianuarie 2014 se împlinesc 155 de ani de la Unirea Moldovei cu Ţara Românească, punct de pornire în formarea statului naţional român.

A trăi respectat sau a muri respectat, iată deviza mea şi, de asemenea, ambiţia mea

Alexandru Ioan Cuza a fost omul care, alături de Mihail Kogălniceanu, a muncit pentru împingerea ţării înainte prin înlocuirea: privilegiilor cu egalitatea, a fărădelegilor cu libertatea, a neştiinţei cu lumina şi a barbariei cu civilizaţia.

La 5 ianuarie 1859, Adunarea Electivă a Moldovei l-a propus ca domn pe Alexandru Ioan Cuza, după ce Mihail Kogălniceanu spusese că ţării îi trebuie un domn, un cetăţean bun român, simplu şi modest ca şi ţara. Deputaţii, chemaţi să voteze, l-au votat în unanimitate pe Cuza, care a depus următorul jurământ: *"Jur în numele Prea Sfintei Treimi şi în faţa ţării mele că voi păzi cu sfinţenie drepturile şi interesele patriei, că voi fi credincios Constituţiei în toate şi în spiritul ei, că în toată domnia mea voi priveghea la respectarea legilor pentru toţi şi în toate, uitând toată prigonirea şi toată ura şi pe cel ce m-a urât, neavând înaintea ochilor mei decât binele şi fericirea naţiei române."*

Mihail Kogălniceanu a rostit cu acest prilej cuvinte pline de înţelepciune, pline de semnificaţie şi de multă căldură patriotică: *"După 154 de ani de dureri, de umiliri şi de degradaţie naţională, Moldova a intrat în vechiul ei drept, consfinţit prin capitulaţiile sale, dreptul de a-şi alege pe capul său, pe domn:*

Prin înălţarea ta pe tronul lui Ştefan cel Mare s-a reînălţat însăşi naţionalitatea română.

Alegându-te pe tine domn în ţara noastră, noi am vrut să arătăm lumii aceea ce toată ţara doreşte: la legi noi, om nou.

O, doamne, mare şi frumoasă îţi este mesia: Fii dar omul epocii!, Fă ca legea să înlocuiască arbitrariul!, Fă ca legea să fie tare, iar tu, Măria ta, ca domn fii bun, fii blând, fii bun mai ales pentru acei pentru care mai toţi domnii trecuţi au fost nepăsători sau răi. Fă, dar, ca domnia ta să fie cu totul de pace şi de dreptate! Fii simplu, Măria ta, fii domn cetăţean, urechia ta să fie pururea deschisă la adevăr şi închisă la minciuni şi linguşire! Împacă patimile şi urile dintre noi şi reintrodu în mijlocul nostru strămoşeasca frăţie! Porţi un frumos şi scump nume, numele lui Alexandru cel Bun. Să trăieşti, dar, mulţi ani ca şi dânsul, să domneşti ca şi dânsul."

Apoi, la 24 ianuarie 1859, la sugestia delegaţiei Moldovei, care mergea la Constantinopol, şi în urma scindării şi nehotărârii politicienilor munteni asupra persoanei pe care să o sprijine, Alexandru Ioan Cuza a devenit şi domn al acestei ţări, realizându-se astfel Unirea Principatelor într-un singur stat.

101 lovituri de tun l-au salutat pe noul domn, toate clopotele bisericilor au bătut, patru zile oraşul a fost iluminat, trei zile au fost declarate sărbătoare, aşa a fost salutată alegerea. Felicitările primite din întreaga ţară i-au urat noului domn ca numele să-i stea alături de cel al lui Ştefan cel Mare în biruinţă şi de cel al lui Alexandru cel Bun în blândeţe şi virtute. Ziarul "Steaua Dunării" cerea să fie distrus cu desăvârşire regimul privilegiului şi abuzului, al corupţiei şi nepotismului, regimul degradării naţionale, sociale şi morale şi înlocuirea cu un regim de demnitate naţională, de libertate, de egalitate, de ridicarea claselor împilate.

În Muntenia, George Sion arăta că Alexandru Ioan Cuza provine dintr-o familie a cărei vechime este cunoscută de peste 200 de ani şi care nu avea prestigiul aristocraţiei, aroganţa şi mândria vanitoasă a celor câteva familii care dăduseră domni ţării. Primirea la Bucureşti a fost făcută în dangătul clopotelor tuturor bisericilor. Peste 100.000 de oameni l-au întâmpinat pe Podul Mogoşoaiei. În piaţa Teatrului Naţional tabloul lui Cuza era înconjurat de alegorii: Justiţia, Abundenţa, Gloria, Acvila şi Zimbrul erau în balconul Teatrului Naţional. De la Filaret la Băneasa lumea era în picioare, clopotele băteau, se juca Hora Unirii, fanfara militară cânta.

Cum era Alexandru Ioan Cuza?

Noul domn era un om curtenitor, prietenos, cu înfăţişare plăcută, cu ochi albaştri, strălucitori şi inteligenţi. Funcţionar capabil, cinstit şi energic, crescut în ideile secolului, inteligent şi onest, patriot zelos, demn, fără prejudecăţi, având o replică promptă şi ascuţită, a fost omul lăudat de prieteni şi colaboratori şi atacat de adversari. Nu-i umbrea pe alţii prin talent oratoric, ca Mihail Kogălniceanu, prin talent, ca Vasile Alecsandri, prin prestigiu, ca Costache Negruzzi şi avea propriile sale slăbiciuni, prea mult subliniate de unii dintre criticii săi: petrecerile galante şi femeile frumoase.

Ce voia Alexandru Ioan Cuza?

Principalele obiective ale politicii noului domn urmăreau măsuri pe diverse planuri, dovedind continuitate şi perseverenţă, în apărarea drepturilor statului român de afirmare hotărâtă a autonomiei naţionale, de limitare şi înlăturare a amestecului străin în treburile interne, de dobândire a neatârnării faţă de Înalta Poartă. Cuza ştia că era necesară reorganizarea întregii administraţii a statului: drumuri, poduri, căi ferate, porturi, echilibrarea cheltuielilor cu veniturile, crearea unui sistem de dări bazat pe egalitate şi nu pe privilegii acordate claselor avute, reforma agrară, reforma învăţământului, reforma legii electorale, moralizarea funcţionarilor publici, secularizarea averilor mănăstirilor închinate de domnii români, de-a lungul anilor, mănăstirilor de la Muntele Athos, Muntele Sinai sau Patriarhiei de la Constantinopol. Reformarea sistemului juridic a fost una dintre priorităţile sale şi a urmărit: înfiinţarea Curţii de Conturi, a Curţii de Casaţie, aprobarea Codului Civil. Alte reforme erau absolut necesare pentru consolidarea statului nou format: înlocuirea alfabetului chirilic cu cel latin, înfiinţarea şcolilor de medicină, silviculturâ,

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

belle-arte, poduri şi şosele, înfiinţarea universităţilor din Iaşi şi Bucureşti, înfiinţarea Conservatorului, introducerea taxei de export, impunerea pentru folosirea drumurilor şi podurilor, desfiinţarea clăcii prin legea rurală, introducerea sistemului de măsuri şi greutăţi.

Cuza a dus o susţinută activitate politică şi diplomatică pentru recunoaşterea unirii Moldovei şi Ţării Româneşti de către Puterea suzerană şi Puterile Garante şi apoi pentru desăvârşirea unirii Principatelor Române pe calea înfăptuirii unităţii constituţionale şi administrative, care s-a realizat în ianuarie 1862, când Moldova şi Ţara Românească au format un stat unitar, adoptând oficial, în 1862, numele de România şi formând statul român modern,cu capitala la Bucureşti, cu o singură adunare şi un singur guvern.

Cu toate că reformele au dat un avânt nemaiîntâlnit dezvoltării şi modernizării ţării, realitatea a devenit tot mai sumbră odată cu trecerea anilor, curentul speranţei a pălit, s-au făcut tot mai auzite cererile politice pentru schimbarea lui Cuza şi aducerea unui principe străin, rezistenţa marilor proprietari a devenit tot mai aprigă.

Au trecut 7 ani de domnie înţeleaptă şi benefică a lui Alexandru Ioan Cuza. Partida care găsea că reformele vin prea repede, că nu eram pregătiţi să aplicăm noile legi, că marii proprietari sunt în pericol a format o coaliţie care a pregătit o lovitură de stat, cu concursul unor unităţi militare, în noaptea de 11/23 februarie 1866, când un grup de ofiţeri, cu pistolul în mână, l-au silit pe Cuza să-şi semneze abdicarea, după care, a doua zi a plecat spre Austria. A murit în exil, relativ tânăr, în 1873, la Heidelberg.

Doliul naţional

În Moldova şi în toată ţara, clopotele băteau a jale, iar poporul adunat la Ruginoasa plângea pierderea domnului care îi apărase drepturile. Cuza nu fusese nici nepăsător, nici rău, el încercase să fie bun cu cei mulţi. Iar aceştia nu-l uitaseră. Îl plângeau acum ca pe un adevărat binefăcător.

Din mijlocul mulţimii îndoliate, acelaşi prieten şi tovarăş nedespărţit, Mihail Kogălniceanu, spunea: "Nu este în lumea aceasta totul deşertăciune, rămâne ceva statornic, rămân faptele mari care sunt nepieritoare. Cuza n-are nevoie de istoriograf căci singur şi-a scris istoria, prin legile şi actele sale." Aducându-şi aminte de ceea ce îi urase cu ani în urmă, declara că atunci naţiunea voia legi noi şi oameni noi.

Cuza a fost un om nou şi a făcut legi noi. Nu greşelile lui l-au răsturnat, ci faptele lui mari!

Ec. Dumitru Voinea

• Cultura

TRADIȚIA ÎNTRE PĂSTRARE, DEPĂȘIRE ȘI REGĂSIRE

Diana Florea *este în prezent înscrisă la* **doctorat** *la Universitatea Albert-Ludwig din Freiburg, Germania cu o teză despre tema* ***spațiului politic în literatura germană de după 1945.*** *A absolvit Facultatea de Litere şi un Masterat de Teoria Literaturii şi Literatură Comparată în cadrul Universității din Bucureşti. A urmat deasemenea un curs de jurnalism şi a colaborat la diverse reviste cu articole pe teme literare. Diana Florea are rădăcinile dinspre tată într-o veche familie de mocani săceleni.*

Dacă am fi întrebați cum ne place să petrecem sărbătorile, cei mai mulți dintre noi am răspunde probabil, că dorim să ne bucurăm de această perioadă în mod tradițional, adică să avem parte de obiceiurile pe care le-am deprins încă de mici, în cadrul familiei și al comunității în care am crescut și ne-am format. Atașamentul oamenilor față de tradiții este firesc, deoarece în esență liniștea și fericirea noastră se bazează pe relația armonioasă cu apropiații și cunoscuții, iar tradițiile sunt expresia concretă a legăturilor sociale, reprezentând ceea ce am primit de la strămoși pentru a împărți cu cei alături de care trăim și a da mai departe generațiilor care urmează. Atunci când repetăm o tradiție ne întoarcem cu sufletul la bunicii și părinții noștri, care poate nu mai sunt printre noi sau de care drumul vieții ne-a purtat prea departe, revenim măcar cu ochii minții în locurile copilăriei, îi reunim la ospățul sufletului nostru pe toți cei pe care îi considerăm ai noștri, fie și numai pentru că împărtășim experiențe comune de viață, dar mai ales plantăm o sămânță a memoriei ce va aduce rod copiilor noștri, dându-le sentimentul că fac parte dintr-o mare poveste care continuă prin ei și pentru ei. Identitatea noastră se conturează în bună măsură prin tradițiile la care ne raportăm. Prin ele ne mărturisim apartenența la o anumită comunitate, iar sentimentul de unitate națională se bazează poate în primul rând pe tradițiile similare pe care le au în comun cei de un neam.

Deși atunci când vorbim de tradiții ne gândim în primul rând la datini și obiceiuri ce țin de momente deosebite, de sărbătorile religioase sau de evenimentele importante din viața omului, de fapt se transmit prin tradiție aproape toate aspectele vieții de zi cu zi: limba, modelele comportamentale, principiile morale, obiceiurile vestimentare și culinare, credințele religioase, ideile științifice, economice și politice, tehnicile și uneltele folosite în meșteșuguri și industrii. În tot ceea ce facem ne folosim de ceva ce deja există. Astfel, noi toți suntem beneficiarii unei uriașe moșteniri culturale, iar prin aceasta suntem mai bogați decât ne dăm seama. Pe cale orală sau în scris, prin exemplu sau prin educație sunt date mai departe între membrii comunității și, cel mai important, de la o generație la alta, o multitudine de cunoștințe și deprinderi. În cadrul acestui proces de transmitere, rolul activ nu revine doar celor care comunică și arată, ci și celor care primesc, învățând și însușindu-și spre a pune, la rândul lor, în practică. Pentru ca tradiția să supraviețuiască nu este suficient ca cei tineri să cunoască anumite lucruri, ci este necesar să adere la valorile pe care acestea le reprezintă și tocmai de aceea tradiția trebuie să fie în permanență reevaluată, adaptată și îmbogățită. Umanistul englez Thomas Morus, scriitor și om de stat, spunea că tradiția nu este cenușa pe care o păstrăm, ci flacăra pe care o dăm mai departe. Faptul că ceva a rezistat de-a lungul timpului poate fi o dovadă a utilității sau frumuseții sale, recunoscute de mai multe generații. Deoarece depinde de un întreg context social istoric, valoarea cere să fie reconfirmată, iar tradiția nu ne scutește să ne aducem propriul aport de judecată și creativitate. Noi nu suntem doar păstrătorii unor tradiții ce se pierd în negura veacurilor, ci putem fi la rândul nostru și întemeietori de tradiții. Cândva nepoții noștri vor spune: "aceasta este de pe vremea bunicilor mei" și dacă o vor zice cu respect și mândrie, viețile noastre așa cum s-au scurs vor fi reînsuflețite de lumina prețuirii lor. Din perspectiva istoriei omenirii și mai ales a timpului universal, din a cărui veșnicie nu suntem nici măcar un ceas, cum ar spune Arghezi, ne simțim poate neînsemnați, dar dacă avem în vedere tot ceea ce primim de la ceilalți și ce putem, la rândul nostru, să dăm, vom fi pătrunși de fiorul demnității de a avea momentul nostru

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

în timp, de a fi un om între oameni. Nicolae Iorga sintetiza ce înseamnă aceasta prin următorul aforism: ”Semeni un gând, culegi o faptă,/ Semeni o faptă, culegi un obicei,/ Semeni un obicei, culegi un caracter,/Semeni un caracter, culegi un destin!” Viețile noastre sunt definite în bună măsură de ceea ce cultivăm în noi și în ceilalți. Așa cum fiecare recoltă este rodul unor semințe din recolte din urmă și în existența indivizilor și a societăților, rezultatele se bazează pe o anumită continuitate atât între acțiunile fiecărui om în parte, cât și între ceea ce înfăptuiesc oameni diferiți. Condiția sine qua non pentru această continuitate este păstrarea unor tradiții de mai lungă sau mai scurtă durată. Obiceiurile noastre, adică ceea ce facem în mod repetat, determină deopotrivă identitatea noastră, cine suntem pentru noi înșine și pentru ceilalți, cât și parcursul nostru în această lume.

Este foarte important să conștientizăm legătura dintre acțiunile noastre și modul în care se prezintă viața noastră, iar în consecință să cultivăm tradiții în mod responsabil. Să ne gândim: ce s-ar pierde, dacă nu am mai face efortul să păstrăm anumite lucruri, ce implică faptul că le preluăm, dacă rezultatul lor este într-adevăr de dorit și dacă în unele privințe nu am avea nevoie de inovații, care în timp să devină tradiții. S-au pierdut de exemplu multe soiuri de legume și fructe deoarece au existat perioade în care criteriile de selecție a ceea ce se cultivă au vizat doar anumite calități precum rezistența și aspectul. În prezent există cercetători care caută să redescopere soiuri uitate și odată cu ele anumite particularități de gust și savoare cărora am ajuns să le ducem dorul. În Germania și Franța există grădini și pepiniere muzeu cu soiuri tradiționale. Agricultura de subzistență care se practică încă în mare măsură în România, are printre multele neajunsuri și avantajul că a favorizat păstrarea unei mari diversități de soiuri tradiționale. Depinde acum de noi să valorificăm acest fapt, să înregistrăm și să apărăm aceste soiuri care ar putea deveni rentabile inclusiv din punct de vedere economic, întrucât tot mai mulți oameni simt nevoia să contrabalanseze tendințele omogenizatoare ale globalizării prin farmecul particularităților locale, iar afacerile de nișă reușesc să se afirme chiar în context internațional. Când privim tabloul Bluza românească de Henri Matisse ne crește inima de bucurie că un mare artist ne-a apreciat portul. Deși este de înțeles, atât din punct de vedere practic cât și economic, că tot mai puțină lume îl poartă în mod uzual, este important, de dragul frumuseții sale, care ridică un obiect utilitar la rang de artă, să-i păstrăm tradiția și nu doar la muzeu. Pentru ca meșteșugul să se păstreze trebuie să existe oameni care își doresc să aibă și chiar să poarte cu anumite ocazii costume populare. Faptul că mari creatori de modă din străinătate s-au inspirat pentru colecțiile lor și din aspecte ale portului românesc se înscrie de altfel într-un paradoxal proces de redescoperire și valorizare a elementelor etnografice într-o lume în care particularitățile naționale tind să se estompeze.

Trebuie să ne gândim desigur și cum ne raportăm noi înșine la tradițiile din alte spații geografice care caută să se impună în societatea noastră. Receptivitatea la nou și cultivarea diversității sunt în esență de lăudat, dar de aici până la asumarea unei tradiții este cale lungă. De exemplu, anumite sărbători americane precum Haloween și ziua îndrăgostiților de Sf. Valentin au ajuns să fie promovate insistent și în România mai ales de către comercianți și în cadrul industriei de divertisment. Fenomenul este aparent inofensiv, însă se creează tentația și chiar presiunea de a cheltui bani pentru a sărbători cum se cuvine niște evenimente care pentru noi înseamnă foarte puțin, deoarece nu avem o tradiție în acest sens și, de regulă, le cunoaștem superficial prin intermediul unor clișee din filme. În plus, dacă celebrăm fără discernământ orice ni se prezintă drept tradiție, se devalorizează adevăratele noastre sărbători.

Nici măcar propriile tradiții nu este cazul să le perpetuăm fără a le pune sub semnul întrebării. De exemplu, mâncărurile tradiționale românești sunt de multe ori grase, sărate, afumate, iar consumate frecvent și în cantități mari în mod sigur nu sunt sănătoase. Strămoșii noștri care munceau din greu în aer liber, țineau posturile și se delectau doar la ocazii cu bunătăți preparate în propria gospodărie, tolerau probabil mai bine o astfel de dietă, decât noi care ne mișcăm prea puțin, ne permitem mai des ceea ce ne place și cumpărăm foarte multe alimente procesate industrial. Chiar dacă nu este cazul să renunțăm pe deplin la vreo specialitate, ar merita să regândim dieta tradițională românească de zi cu zi și să învățăm și din experiența altor popoare. În privința multor practici ar fi bine să nu ne aliniem doar pentru că ”așa se obișnuiește pe la noi”, deoarece pe lângă multe manifestări culturale minunate, au tradiție la noi și proaste obiceiuri precum șpaga, bacșișul și superstițiile.

Tradiția ne va sluji cel mai bine, dacă ne raportăm la ea în mod echilibrat, fără a-i absolutiza valoarea, dar și fără a-i trece cu vederea importanța. Între tradiție și modernitate apare un conflict doar atunci când dintr-un impuls extremist este negat fie rolul tendințelor conservatoare, fie cel al inovațiilor. Cele două aspecte pot de fapt să coexiste în mod armonios, completându-se și punându-se reciproc în valoare prin contrast. Dacă este gestionată în mod corespunzător, tensiunea între vechi și nou este benefică societății care are nevoie de confruntarea experienței trecutului cu perspectiva viitorului. Astfel, chiar dacă ne bucurăm de progresele medicinii, de tratamentele de ultimă generație, apelăm în continuare cu încredere la plantele de leac care și-au dovedit de lungul timpului eficiența în tratarea anumitor afecțiuni, ascultăm muzică populară la aparate sofisticate, păstrăm blide și ulcele în bucătăriile noastre utilate modern, purtăm ie cu blugi nu numai pentru că e la modă, ci poate mai ales pentru că deși fața lumii s-a schimbat, ne simțim încă sincer atașați de lumea plină de farmec a strămoșilor noștri. Tradițiile oferă confort spiritual atât prin faptul că trasează repere la care te poți raporta indiferent dacă aderi sau nu cât și pentru că ancorează din punct de vedere social, alimentând sentimentul apartenenței și astfel și pe cel al identității. Deoarece împărțim o moștenire comună ajungem să ne simțim solidari, să luptăm împreună pentru înfăptuirea idealurilor noastre între care la loc de frunte rămâne unitatea națională.

Diana Florea

CIPRIAN PORUMBESCU (1853-1883) -UN CÂNTĂREŢ AL NEAMULUI-

Ciprian Porumbescu, unul dintre primii compozitori naţionali, s-a născut la 2 octombrie 1853 în satul Şipote, jud. Suceava, într-o căsuţă cu acoperişul alunecat peste pridvor ca o pălărie trasă pe ochi. Provine dintr-o familie cu vechi tradiţii; tatăl său era preot şi secretar al foii “Bucovina”, scoasă de fraţii Hurmuzachi. Mama, Emilia, dispărută la varsta de 40 de ani, era fiica unui pădurar din Voivodeasa.

Ciprian era al doilea dintre cei 11 copii, dintre care doar trei vor apuca vârsta majoratului. În primii ani de viaţă a fost retras din fire, se închidea deseori în sine, încât nimeni nu părea să-l înţeleagă, până când muzica i-a captivat atenţia. Magia muzicii l-a cuprins în casa părinţilor săi, la o clacă, când a auzit un lăutar al satului care zicea cu foc din vioară. Ciprian îl urmărea, sorbindu-i fiecare mişcare şi minunându-se cum era posibil ca strunele

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

să sune atât de frumos dezmierdate de arcuş. Un profesor din Cernăuţi, Carol Miculi, devenit mai târziu director al Conservatorului din Lemberg, i-a descoperit curând talentul muzical. A fost uimit de precocitatea inteligenţei şi isteţimea copilului.

Ciprian începe şcoala primară la Ilişeşti, unde ia primele lecţii de vioară de la învăţătorul său. Mai târziu, la gimnaziul din Suceava, ia lecţii de pian, orgă şi vioară de la profesorul Miculi. Pentru copilul atât de înzestrat cu auz muzical, glas limpede, degete iscusite, pianistul acesta virtuoz, fost discipol al lui Chopin, om deosebit de cult şi cu preocupări multiple a constituit un stimulent puternic.

În 1865, familia se mută la Stupca, într-o casă demnă de un paroh. Acolo îi aducea Ciprian pe lăutarii din sat, cu care cânta adesea la vioară, iar sora sa Mărioara îi acompania la pian.

Între anii 1863-1873, urmează gimnaziul la Suceava, unde ia primele lecţii de orgă. Aici, Ciprian a dat concerte, a înjghebat formaţii vocale, chiar un cor cu orchestră, săvârşind totul din îndemnul cugetului său. Era la Suceava un mediu în care aspiraţiile artistice ale lui Ciprian găseau destule îndemnuri. Graţia şi claritatea primelor bucăţi compuse de el pentru pian sau pentru cor pe două voci mărturisesc un talent precoce, care avea să dea naştere mai târziu unor lucrări de nobilă ţinută artistică.

Întâmpinând probleme de sănătate, a fost silit să repete clasa a VII-a de gimnaziu, dar în martie 1873 şi-a trecut cu bine examenul de maturitate. Cine putea să bănuiască la data aceea că nu mai avea de trăit decât zece ani?..

Anii de învăţătură au trecut cu multe şi neaşteptate întâmplări. Puţina lor bucurie i-au dat-o muzica şi vacanţele petrecute în cadrul familiei, la Stupca. Sorbea lacom freamătul codrului şi al apelor, covârşit de tinereţea veşnică a naturii.

Din 1873, Ciprian urmează, ca student bursier, cursurile Seminarului Teologic din Cernăuţi. Nu dorea să se facă preot, dar familia, neavând posibilităţi materiale să-l trimită la Viena, a trebuit să se mulţumească cu seminarul. Profesorul Isidor Vorobchievici a fost un bun îndrumător al tânărului compozitor spre tainele adânci ale artei muzicii şi i-a încredinţat lui Ciprian sarcina de a instrui şi conduce corul seminarului. Datorită concertelor corale şi instrumentale, al căror organizator şi coordonator era, a început să fie cunoscut, îndrăgit şi solicitat de publicul din Cernăuţi, oraş muzical şi turistic, unde poposeau adesea turnee vieneze şi spectacole de operă şi operetă.

Deştept, inventiv, receptiv la ideile noi, Ciprian îşi dă seama că muzica compusă de el trebuie pusă în slujba idealurilor de unitate naţională. În prima zi de mai 1874 a cântat împreună cu corul seminariştilor noua sa compoziţie intitulată "Cântec de mai".

Studenţii, numiţi alumni, luând ca model "România jună", au înfiinţat la Cernăuţi societatea studenţească "Arboroasa", care era vechea denumire a Bucovinei. Ciprian a compus imnul societăţii, ca şi alte cântece pentru seratele muzical-literare săptămânale. În ultimul an, 1877, este ales preşedinte al "Arboroasei", compunând lucrări de valoare, ca de exemplu: "Tabăra română", cântată pentru cor bărbătesc pe versurile lui Vasile Alecsandri sau "Altarul mănăstirii Putna", cu acompaniament orchestral, pe versurile aceluiaşi poet.

În iulie 1877, absolvă studiile teologice cu calificative bune şi foarte bune. Aflat într-o perioadă de uimitoare productivitate, atât muzicală cât şi literară, compune "Cântecul tricolorului", cântat de generaţii întregi ca imn al ţării. El a fost creatorul unui ansamblu coral al "Arboroasei" şi al unui cvartet vocal cu care a prezentat compoziţiile "Salutare Arboroasei", "Patria română", "Hai, române!", "Cântec de mai". A lărgit activitatea asociaţiei nu doar în ce priveşte muzica, ci şi prin conferinţe cu caracter patriotic cu alte asociaţii similare din Transilvania, Moldova, Muntenia, Budapesta, Viena, Munchen. Pentru a spori fondurile asociaţiei a tipărit două lucrări ale sale: "Hora naţională" şi "Dorinţa", din a căror vânzare s-au susţinut manifestări artistice.

În toiul acestor preocupări care îi consumau energia, Ciprian suferea deseori de răceli şi gripă, febră mare, fiind chinuit zile în şir de frisoane şi slăbiciune în tot corpul. Singurele lui perioade de odihnă au fost vacanţele din lunile de vară, de la Stupca, pentru ca din toamnă să se întoarcă din nou la Cernăuţi.

În 12 octombrie 1877, în paralel cu marile serbări ce au loc la Cernăuţi cu ocazia dezvelirii monumentului Mariei Tereza şi a împlinirii a 100 de ani de dominaţie austriacă asupra Bucovinei, conducerea "Arboroasei" trimite o telegramă de condoleanţe primăriei din Iaşi pentru a marca împlinirea unui secol de la uciderea de către turci a domnitorului Grigore Ghica. În 18 octombrie, Ciprian Porumbescu şi alţi membri ai "Arboroasei" au fost arestaţi. După 11 săptămâni de detenţie, are loc procesul, care ţine trei zile, iar acuzaţii sunt puşi în libertate.

Ciprian Porumbescu a suferit o dublă lovitură: pierde şansa unei burse de studii în străinătate, dar, şi mai gravă este înrăutăţirea stării de sănătate şi agravarea bolii de plămâni. În aceeaţi perioadă devine învăţător la şcolile din Stupca şi Ilişeşti.

În toamna lui 1878 se înscrie la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Cernăuţi, iar în 1879 pleacă la Viena, pe cheltuiala tatălui său, la Conservatorul din Viena, unde ia contact cu studenţii români de la "România Jună", unde formează un cor şi o mică orchestră. În 19 iulie 1880, cu certificatul de absolvire a unui an de Conservator şi cu licenţa în filosofie, Ciprian se reîntoarce la Stupca, unde compune "Balada", "Dorul", "Reverie" ş.a.

După apariţia, în 10 octombrie 1881, a anunţului privind concursul pentru ocuparea postului de dirijor al corului bisericii "Sf. Nicolae" din Scheii Braşovului, în 12-13 noiembrie Ciprian soseşte la Braşov, unde depune cererea de a fi numit dirijor al corului bisericii di Schei. În aceste zile îşi începe activitatea de profesor de muzică la Şcolile Centrale Române, preluând în scurt timp şi postul de dirijor secund al Reuniunii de Gimnastică şi Cântări. Locuieşte în gazdă la profesorul Andrei Bârseanu. Sala de festivităţi a gimnaziului, azi Colegiul Naţional "Andrei Şaguna", părea corespunzătoare pentru spectacole muzicale. Acolo are să răsune curând opereta "Crai Nou", ca şi "Hora Braşovului", piesă compusă în onoarea oraşului ce-l primise cu mărinimie.

De la începutul lui 1881, Ciprian Porumbescu a lucrat de zor la opereta "Crai Nou", pe textul lui Vasile Alecsandri, aşa cum "Gazeta Transilvaniei" îşi anunţa cititorii la începutul lui februarie 1881. Ştirea a trezit un interes neobişnuit în publicul românesc din Braşov şi din împrejurimi. În muzica operetei, Ciprian Porumbescu îşi dezvăluie sufletul: veselia tinerească, firea încrezătoare, seninătatea melancolică, timiditatea şi tandreţea, sensibilitatea, seriozitatea. La cele două spectacole, din 27 şi 28 februarie, urmate de un al treilea, noua operetă românească a

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

avut un succes dătător de viaţă pentru compozitorul cu sănătatea şubrezită. După două sau trei luni de vară petrecute la Stupca, se simte ceva mai bine. În octombrie 1882, se reîntoarce în Braşov, chinuit de febră şi tuse, dar are totuşi puterea de a pregăti un mare concert, cu cor şi orchestră, din compoziţiile proprii, în sala Reduta. Concertul, ultimul pe care l-a dirijat, s-a bucurat de un mare succes. Compozitorul a reuşit să ascundă semnele exterioare ale bolii, care făcea progrese zi de zi. Le scria celor din Stupca: "De murit nu vreau să mor şi, poate, nici n-am să mor aşa de curând."

Ca să-l ajute să plece în Italia pentru refacerea sănătăţii, braşovenii au organizat un concert în beneficiul lui; i s-a asigurat un concediu de trei luni şi a fost strânsă suma necesară spre a se îngriji cum se cuvine.

Ciprian părăseşte Braşovul, soseşte în 22 noiembrie la Nervi, staţiune lângă Genova. Călătoreşte la Florenţa, Pisa, Roma. La Nervi, într-una dintre perioadele sale bune, face cunoştinţă cu criticul Camillo Boito, colaborator al lui Giuseppe Verdi, şi cu poetul Marco Salle. Datorită lor l-a vizitat apoi pe Verdi, la Genova, care, aflat şi el în convalescenţă, l-a rugat să-i cânte la vioară ceva din muzica românească. Se pare că Verdi i-a strâns mâinile cu putere şi i-a spus că muzica sa este un atestat (sestimonia) despre fraternitatea italo-română.

Ciprian ar fi trebuit să mai rămână la Nervi cel puţin câteva luni, dar dorul de ai săi, agravat de boală şi de oboseală, i-a grăbit plecarea. Restul odihnei voia să-l petreacă "la vatra strămoşească, sub îngrijirea surorii şi a tatălui, agăţat ca un cocostârc care se întoarce primăvara acasă."

Boala i s-a agravat însă din cauza asprei ierni bucovinene şi nu s-a mai refăcut niciodată. Cu ajutorul surorii sale, Mărioara, scria prietenilor de la Braşov: "Pe zi ce trece mă simt tot mai slab şi mai debil; mi-e teamă că nu mai am mult să încurc lumea."

La începutul lunii aprilie 1883, parcă se simţea ceva mai bine; folosi zilele acestea pentru a scrie cu mâna tremurândă o scrisoare adresată Eforiei Şcoalelor din Braşov şi a cere o prelungire a concediului pe alte şase luni. În mai, când înfloreau cireşii pe coastă şi liliacul în curtea casei parohiale din Stupca, Ciprian privea neclintit de la fereastră bogăţia vegetaţiei, cerul curat, jocul copiilor pe uliţă. Are chiar puterea de a compune o piesă pentru pian, intitulată "Tempi passati" ("Vremuri duse").

Se stinge în zorii zilei de 6 iunie (stil nou) la Stupca, la ceasul când ciocârlia îşi ia zborul spre înalt. A fost îngropat în cimitirul cu pajişti înflorite, alături de mama sa, coborât fiind sub rădăcinile stejarilor pe care îi îndrăgise din copilărie. Îşi începea somnul veşnic prea devreme, la o vârstă când neamul său mai avea nevoie de sufletul lui plin de cântece. Delegaţii de la "Junimea română" i-au cântat "Tricolorul", iar pe piatra de mormânt au fost săpate versurile:

"Iar când, fraţilor, m-oi duce
De la voi şi-o fi să mor,
Pe mormânt atunci să-mi puneţi
Mândrul nostru tricolor".

Omul ieşea din existenţa pământeană, dar intra în gloria nemuririi, luând cu sine, la cei 29 de ani, în mormânt, "o comoară de cântece", cum şi-a exprimat regretul Vasile Alecsandri.

Nemurirea cântecelor sale îşi are izvorul în arderea interioară a creatorului lor care nu ştia să trăiască fără "arderi intense". Aceasta ni se comunică şi nouă, precum mărturisea prietenul său Dimitrie Onciul, vorbind despre bătăliile de la Mărăşeşti şi Oituz: "Când goarna cheamă la luptă pentru dezrobirea Ardealului, primul cântec de luptă ce l-am auzit era «Pe-al nostru steag e scris Unire». Nu pot descrie adânca emoţie ce m-a cuprins atunci la auzul acestui imn care mi-a încălzit sufletul la tinereţe şi mi-a întinerit bătrâneţile."

Prof. Florica Lupu

• Opinii

CRONICA EŞECURILOR (V): EŞECUL CREŞTINISMULUI?

La un moment dat o nouă religie transforma radical societatea. Atît de puternic a fost impactul, încît timpul cronologic a început să fie numerotat de la această dată, "înainte de Hristos" şi "după Hristos". Sau "era noastră". Creştinismul nou fiinţat a fost supus însă unor forţe coercitive de la bun început. Şi pînă în prezent. Pe de o parte iudaismul care constestă aprig dumnezeirea lui Iisus Hrisos, pe de altă parte necreştinii din toată lumea, mai vechi sau mai noi (hinduiştii, budiştii, mahomedanii etc.) care sînt în număr mult mai mare decît creştinii la nivel mondial.

Eşecul creştinismului este o chestiune de statistică. După unele recesăminte mondiale, 32% sînt creştini, 23% islamişti, 15% hinduşi, 8% budişti, 4% confucianişti, 2% şintoişti şi 0,2% iudei. Iar restul, atei.

Paradoxal însă un posibil eşec al creştinismului nu este extrinsec, ci provine din interiorul său, din luptele pentru supremaţia politică şi economică specifice omului, din incapacitatea de a urma calea cea dreaptă. Ce l-a salvat pe Moise în pustie? Credinţa lui fermă *"ca şi cum L-ar fi văzut pe Cel Nevăzut, a rămas neclintit."* (Evrei, 11). O credinţă dreaptă în Dumnezeu te face să nu te abaţi de la cel care este Calea, Adevărul şi Viaţa, să reziști tuturor ispitelor, capcanelor, amăgirilor. Biblia (ediţia 2001, Bartolomeu Anania) ne îndeamnă în continuare: *"Ochii tăi drept să caute… să nu te abaţi nici la dreapta, nici la stînga."* (Proverbe 4: 25-27).

Dar din procentul de 32% creştini (2,3 miliarde din 7), statistica ne arată că oamenii au înţeles ciudat să păstreze calea cea dreaptă neclintit. Există 1,2 miliarde catolici (inclusiv greco-catolici), vreo 800 milioane protestanţi şi neoprotestanţi, respectiv aproximativ 300 milioane de ortodocşi. Departe de a fi unitar, creştinismul conţine cea mai diversă paletă de viţe şi mlădiţe dintre toate religiile lumii.

Primele manifestări intrinseci de erodare a creştinismului au fost încă din timpul apostolilor, prin Simon Magul, discipolul lui Iuda. Apostolul Pavel vorbea despre patru orientări în sînul creştinilor din Corint. Ideile rătăcite impun necesitatea primelor Sinoade ecumenice pentru a fi contracarați Arie, Nestorie sau Manes. Dar după Sinodul I de la Niceea, neînţelegerile politice dintre Roma şi Bizanţ adîncesc şi mai tare ereziile, iar Marea Schismă din 1054 constituie piatra de temelie a unui eşec mesianic apocaliptic. Atunci se despart cele două ramuri fundamentale: catolicismul (biserica universală din Apus) şi ortodoxismul (învăţătura cea dreaptă din Răsărit). Anatema din 1054, datorită orgoliilor politice şi economice exagerbate ale papilor şi patriarhilor, a fost ridicată tardiv, abia în 1965. Între timp avuseseră loc cruciadele, eşecuri răsunătoare şi usturătoare ale creştinismului apusean mercantil cu spada în mînă, dar mai ales apăruse Reforma după un întunecat Ev Mediu cînd la porunca bisericii creştine apusene oamenii erau schingiuți de Inchiziţie, sau arşi pe rug. Se dezlănţuise ideea că "Sola Scriptura", respectiv "sola fide", este necesară pentru a te mîntui. Reformiştii creştini (Luther, Calvin,

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

Zwingli, biserica anglicană) uitau fundamentul: *”Ce folos, fraţii mei, dacă zice cineva că are credinţă, iar fapte nu are? (...) Aşa şi cu credinţa: dacă nu are fapte, e moartă în ea însăşi. (...) Căci precum trupul fără suflet mort este, astfel şi credinţa fără de fapte moartă este. ”* (Iacob, 2) Dar mai ales nu puteau să răspundă la câteva întrebări de bun simț: a rătăcit omenirea 1500 de ani și ei sînt marii iluminați? Apostolii au fost luterani, calvini sau anglicani? Prin extensie la neoprotestanți, să fi fost apostolii și primii mucenici creștini, iehoviști, anabaptiși, baptiști, adeventiști sau penticostali?

Pornind de la această axiomă, toată puzderia de manifestări neoprotestante deviază și adîncesc eșecul creștinismului pînă în zilele noastre: anabaptiștii, baptiștii, adeventiștii, martorii lui Iehova, penticostalii, creștinii după Evanghelie, biserica scientologică, biserica universală, pietiștii, mormonii, mișcarea francmasonică, radiesteziștii, fundamentaliștii, spiritiștii, Ku Kux Klanul, New Age, ufolatrii, mormonii, etc. Lista poate continua pînă la cîteva mii de denominațiuni (v. P. I. David, **”Călăuză creștină. Sectologie”** pag. 43. După unele statistici există aproximativ 6000, dintre care 2500 numai în S.U.A.), mai mult sau mai puțin creștine.

Nu analizăm aceste culte, cauzele acestor manifestări, ci doar le constatăm existența. Constatăm lipsa unei coagulări. ”Unitatea credinței” de care vorbește biserica este o utopie și devine irealitate pe măsură ce ne îndepărtăm de biserica primară, ca și cum îndepărtîndu-ne de soare, nu-i mai simțim căldura.

Nu există unitate nici măcar în sînul bisericii ortodoxe. Nu ne referim la dogme sau tendințe centrifugale (bogumilii, stiliștii, Oastea Domnului etc), ci la manifestări liturgice. Există, spre exemplu, 8 glasuri. Necesare pentru o abordare teologică unitară? Nu putem răspunde ca novici, dar constatăm realitatea. Constatăm că la Radio Trinitas s-a schimbat linia melodică din timpul Sfintei Liturghii și s-a trecut la protopsaltică, pe cînd la Radio Ortodoxia cîntările sînt de alt tip, clasic, mănăstiresc.

Dar și în parohiile săcelene apar diferențe. Biserica din Baciu cîntă într-un fel, cea din Turcheș II în alt fel, iar cea din Cernatu în cu totul altă manieră, protopsaltică sau psaltică. Chiar și la mănăstiri la liturghie nu se cîntă aceeași linie protopsaltică, e un glas mai plăcut decît cel de la Trinitas. Glasul 5, cel tradițional, cîntat cu vocație la bisericile strămoșești din Satulung Suseni și Joseni sau Turcheș I, glas care era pe placul fostului patriarh Teoctist, nu mai este pe gustul actualului patriarh, Daniel. La Trinitas s-a schimbat placa. Ce să mai înțeleagă un simplu mirean din aceste manifestări egocentrice numite reforme teologice după cum se schimbă patriarhii? Există tot mai mulți preoți care consideră pricesnele influențe occidentale ce ar trebui excluse din biserică. Dar glasul 5 sau pricesnele au o armonie divină ce pe mine, cel puțin, parcă mă apropie mai eficient de acea pace lăuntrică necesară unei trăiri ca o întîlnire cu divinitatea. Muzica protopsaltică, pentru un oarecare ascultător afon, sună la anumite pasaje ca o lălăială, de parcă îl doare ceva. Între preotul Marian Moise, cu a lui voce duioasă, liniștitoare din pricesne, și grupul „Tronos”, specialiștii în muzică protopsaltică ai lui Mihail Bucă, sau grupul „Nectarie protopsaltul”, e ușor să aleg. Îl aleg pe primul, în dauna celorlalți care nu îmi transmit nici o stare. Îl aleg pe cel care parcă mă apropie de Dumnezeu. Ideea că muzica protopsaltică are peste 1000 de ani vechime, iar biserica ar trebui să revină la cîntările de atunci, nu mă încîntă. Poate sînt eu anacronic și atemporal, dar omul contemporan percepe altfel. El este în criză de timp.

Mulți oameni se întîlnesc cu Dumnezeu într-un moment de criză. Criza poate avea mai multe nume: o boală, o decepție puternică, pierderea unei persoane dragi, șomajul continuu etc. Eșecul, suferința prilejuiește întîlnirea cu Dumnezeu. Este o legătură psihologică intrinsecă. Dar nu există nici o legătură între sociologie și Dumnezeu sau între psihologie și Dumnezeu. Ambele sînt produsele pozitivismului, care își are rădăcinile în filozofia lui Auguste Comte (secolul XIX). Ele provin dintr-o epocă în care se credea că știința va explica totul, va elucida misterele, tainele metafizicii și ale religiei. Dar și știința a clacat în eșecuri răsunătoare, mai nou chiar oamenii de știință vorbind de ”particula lui Dumnezeu”, adică atunci, la început, pe cînd era doar Cuvîntul. Și Cuvîntul era la Dumnezeu. Și Dumnezeu era Cuvîntul. Restul e utopie. Căci orice abatere de la calea spre Dumnezeu e un drum înfundat. E un eșec.

Istoricul și ziaristul contemporan Paul Johnson observa cum impulsurile anti-umane care au stat la baza încercărilor seculariste moderne de a creea utopii politice atee, au redus spiritualitatea la simple probleme de psihologie socială, iar religia a fost ignorată și lăsată la periferia culturii. Iată ce scria:

”Voința de putere a produs noi tipuri de mesia, (mai întîi în persoana dictatorilor din anii 1920 - 1930, apoi prin superstatele comuniste și socialiste din anii 1940 - 1990) dezinhibate de orice sancțiune religioasă și cu un apetit nestăpînit de a controla omenirea… cu o lume fără busolă rătăcită într-un univers relativist… aceasta avea să ducă la apariția gangsterilor pe scena politică.” (Paul Johnson, **Timpuri Noi**, p. 48.)

Eșecul creștinismului nu este decît o acțiune a ateismului politic, al acestor ”gangsteri” care ne conduc în stil mafiot interesați doar de o lăcomie cosmică, de averi fabuloase. Egoiști și interesați doar de propria bunăstare, politicienii trăiesc în lumea lor atee în care totul este posibil și totul este permis. Ei pot lupta împotriva propiului lor popor prin descreștinarea promovată sistematic. Ei trăiesc în ideea unei Noi Ordini Mondiale în care statul ca națiune ar fi bine să dispară, să fie absorbit de noi formulări gen multinațional și multiculturalitate.

În martie a.c. Marea Curte a Curţii Europene pentru drepturile omului de la Strasbourg a absolvit Italia acuzată de încălcarea drepturilor umane prin expunerea crucifixului în sălile de şcoală. În acest proces intentat statului italian de către o finlandeză, Italia a fost susţinută de zece ţări europene: Armenia, Bulgaria, Cipru, Grecia, Lituania, Malta, San Marino, Rusia, Monaco şi România. Nici una dintre marile puteri europene (Anglia, Franţa, Germania) nu a formulat o opinie cu privire la existenţa simbolurilor religioase creştine în instituţiile educative. Însă problema e dacă această sentinţă punctuală confirmă eşecul multicuturalismului european sau nu.

Jose Maria Aznar, fost premier al Spaniei, a atras atenţia încă din 2006 că multiculturalismul este un mare eşec deoarece divizează societăţile, care nu devin nici mai tolerante, nici mai integrative în urma politicilor multiculturale. Însă abia după declaraţia cancelarului german, Angela Merkel, privind eşecul multiculturalismului în Europa, a urmat o avalanşă a declaraţiilor similare ale liderilor europeni, reprezentînd state importante din nucleul dur al UE, care au condamnat la unison politicile prin care statele respective au urmărit, în perioada premergătoare, gestionarea consecinţelor diversităţii rezultată din fenomenul migraţional. Şi se refereau în special la invazia subtilă, subversivă şi persistentă a islamismului.

La o Conferinţă de Securitate, la Munchen, premierul britanic David Cameron a vorbit de “ameninţarea interioară” a celulelor musulmane, creată de indulgenta politică a neamestecului culturii majoritare în ghetou-rile culturale (musulmane) din Marea Britanie. La scurt timp, şi preşedintele Nicolas Sarkoszi constata eşecul integrării multora dintre musulmanii din Franţa. Acesta a denunţat efectele nedorite ale politicilor multiculturale, precizînd că nu poate sprijini o societate în care comunităţile trăiesc izolate una de celelalte sau pe cele care nu acceptă valorile fundamentale

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

ale statului francez. Şi vicepremierul olandez, Maxime Verhagen, a condamnat multiculturalismul considerînd că acesta ar trebui să aibă consecinţe asemănătoare cu cele din SUA, unde imigranţii se declară prima dată americani şi numai după aceea originari dintr-o altă cultură, cu o altă religie. Potrivit unui studiu Pew Forum 2011, creştinismul este religia cea mai persecutată din lume, 130 de ţări fiind atinse de acest fenomen, în special de invazia islamiştilor. Ei trăiesc fanatic în legea lor, într-o lume creştină pe care o desfid şi la care atentează de multe ori în manieră teroristă.

Noi trăim, fără putinţă de tăgadă, în epoca aromelor identic naturale, a substituenţilor, a prieteniilor „legate“ pe reţelele sociale, sau a vieţilor trăite în ritm de telenovelă şi de meciuri televizate, a E-urilor care dau gust artificial vieţii. Pe scurt, trăim o viaţă care, în multe dintre aspecte, de fapt imită adevărata viaţă de creştin.

În fapt, statisticile lovesc serios în ideea de creştin. Din cei aproximativ 80 % creştini ortodocşi din România, cîţi să fie oare adevăraţi practicanţi? 10%? 20% ? Restul? Mimează sau nici măcar nu participă în vreun fel la tainele bisericii. Se consideră creştini pentru că au fost botezaţi, cununaţi şi înmormîntaţi de biserică. Cunosc şi trăiesc prea puţin cele 7 taine.

Spovedania, spre exemplu, presupune şi pocăinţă. E greu de acceptat de unii, aşa că e mai bine să se meargă la psiholog ca să spună ce au pe suflet. E la modă, doar n-o să spună preotului duhovnic secretele lor. Decît să se preocupe a se cumineca cu Sfintele Taine, care sînt *„spre tămăduirea sufletului şi a trupului“*, unii creştini, dacă nu merg la psiholog, au găsit altă formulă de a cere vindecare şi iertare de păcate: la Sfîntul Maslu, unde oricine poate primi înşeptita ungere cu untdelemn sfinţit. Sau atingerea de moaşte. Sau o lumînare aprinsă în grabă însoţită de cîteva cruci avangardiste, strîmbe şi la nimereală... E un pas bun oricum, căci la un moment dat, prin pronia cerească, vor avea şi revelaţia necesară. Dacă nu se vor abate de la drum. Dacă nu vor eşua în faţa ispitelor infinite ale lumii.

Eşecul nu este al creştinismului, este al nostru personal şi este datorat în esenţă mîndriei, egoului.

Diferenţa dintre cîştigători şi învinşi constă în modul în care privim eşecul. Învinşii sînt pesimişti, ei văd ziua de azi, aplică principiul ”trăieşte clipa” şi cred că Apocalipsa este semnul mesianic al unui eşec. Cîştigătorii văd dincolo de el, întrezăresc promisiunea celei de-a doua veniri a lui Iisus Hristos, dar nu se consideră demni de a trăi acele timpuri mesianice. Iar noi, noi ne luptăm cu propriile căderi, ca să răzbim oximoronic: *”Cred, Doamne, ajută necredinţei mele!”*

Prof. Nicolae Munteanu
Liceul Teoretic ”George Moroianu”

• Tineri

INFLUENŢE GASTRONOMICE SĂCELENE
(reţete dulci de Crăciun pentru fiecare familie săceleană)

Perioada sărbătorilor de iarnă este întotdeauna învăluită în magie, căldură, liniştea căminului, este perioada din an în care fiecare îşi găseşte un mic răgaz pentru a face bilanţul celor douăsprezece luni în care a muncit, s-a bucurat, a plâns, a râs, a fost copleşit de emoţii, a petrecut, a călătorit, a iubit sau pur şi simplu a mai adăugat încă un an din viaţă zecilor de ani care vor veni în continuare. Alături de colinde, mirosul bradului, strălucirea podoabelor, veselia stârnită de jocul fulgilor de zăpadă şi iubirea împărţită alături de cei dragi, Crăciunul are şi farmecul miresmelor care învăluie fiecare casă, miresme ale unor bucate gătite după reţete străvechi sau mai noi, simplu sau mai greu de preparat, româneşti sau internaţionale, dar întotdeauna speciale pentru că poartă cu ele amprenta fermecată a sărbătorilor. Şi ce poate fi mai bine gustat şi îndelung aşteptat în această perioadă a anului decât delicioasele dulciuri care stârnesc nu doar apetitul copiilor, dar şi pe cel al adulţilor, acele prăjituri care par că îţi fac şiret cu ochiul şi îţi şoptesc „Mănâncă-mă”.

Regretatul profesor Dimitrie Cazacu a inclus în compendiul său gastronomic o serie de reţete dulci culeste de la diferite persoane sau din bucătăria proprie pe care fiecare săcelean le poate pregăti în perioada magică, îndelung aşteptată în special de cei mici. Printre acestea se numără turta dulce germană, cozonacul moldovenesc şi un tort făcut de mama sa, reţetă datată din anul 1916. Aceste delicatese vor fi prezentate în rândurile care urmează, asigurându-vă că vă vor încânta toate simţurile şi vă vor face să înghiţiţi în sec doar la citirea lor.

1. TURTĂ DULCE GERMANĂ pentru confecţionat diferite figurine - inimi, omuleţi de zăpadă, brăduţi, Moşi Crăciuni etc. (reţetă culeasă de domnul profesor de la Brigitte Kucher)
Ingrediente:

- 1 kg de făină
- 5 ouă întregi
- 1 vârf cuţit de bicarbonat de sodiu (stins cu puţin lapte)
- 1 vârf cuţit de bicarbonat de amoniu (stins cu puţin lapte)
- scorţişoară/ cuişoare/ cardamon
- 50 gr unt
- 8 linguri de miere lichidă
- 1⁄2 kg de zahăr

Făina se pune pe planşetă, se face un cuib la mijloc unde se aşează toate cele de mai sus şi încet, încet se încorporează în făină până se obţine aluatul omogenizat. Aluatul nu trebuie copt imediat. Coacerea se poate face treptat, chiar şi peste câteva zile (păstrat la rece), la foc potrivit şi după ce tava a fost bine unsă în prelabil cu margarină.

2. COZONAC MOLDOVENESC
Proporţii pentru 1 kg de făină:

- cca 1 litru de lapte
- 1 deget dintr-un pachet de drojdie proaspătă
- 350 gr de zahăr
- 4 gălbenuşuri
- 100 gr de unt (se poate şi 150 gr)
- 60 gr ulei
- vanilie sau zahăr vanilat
- scorţişoară
- coajă de lămâie (şi portocală)
- rom - după gust

Cozonacul se pregăteşte printr-o succesiune a operaţiunilor bine determinată, „doar într-o zi când există şi timpul necesar să-i respecte cu rigoare tehnologia”, citând din vorbele regretatului D. Cazacu.

I. Drojdia se sfărâmă, se stropeşte cu lapte călduţ, se adaugă o linguriţă de zahăr, sare, se amestecă, iar după ce s-a dezvoltat se adaugă făină până se obţine consistenţa unei smântâni groase. Se pune la dospit într-un vas de cca 1 litru.

II. Se face maiaua dintr-un pahar de făină şi o ceaşcă de lapte în clocot. Se toarnă puţin câte puţin laptele în făină, amestecându-se bine să nu se facă cocoloaşe. Se lasă la răcit, iar după

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

aceea se amestecă cu drojdia şi se pune din nou la dospit.

III. Din porţia totală de zahăr, o jumătate (adică 175 gr) se amestecă cu restul de lapte încălzit şi cu 1⁄4 baton de vanilie (sau zahăr vanilat).

IV. Se freacă gălbenuşurile cu cealaltă jumătate de zahăr, cu romul, coaja de lămâie şi scorţişoara

V. Se pune într-un lighean restul de făină, iar în mijloc se adaugă maiaua în amestec cu drojdia, gălbenuşurile şi puţin câte puţin, amestecându-se, se adaugă laptele îndulcit. Se amestecă bine totul până la omogenizare.

VI. Se lasă puţin la odihnit într-un loc călduţ şi apoi începe frământatul (circa 45 de minute) bătându-se aluatul cu ambele palme până face băşici. În timpul frământatului, puţin câte puţin se adaugă untul şi uleiul.

Se lasă la crescut. După aproape o oră şi jumătate se fac cozonacii (pentru 3 tăvi - 2 mari şi una mică) cu umplutură de nuci. În nucă se adaugă cele 4 albuşuri bătute spumă, se lasă la crescut şi în tăvi la foc călduţ. Se ung cu gălbenuş de ou, se coc în cuptorul bine încălzit, dar la foc mărunt cca 1 oră. Se scot şi se acoperă cu un şervet curat. Serviţi în ziua următoare sunt şi mai gustoşi!

3. TORT À LA IULIA PETROVNA ROVINSKI (mama domnului profesor D. Cazacu) - reţetă datată din anul 1916

*Prăjitură cu ciocolată ca înainte de primul război mondial, deşi reţeta este din timpul războiului

Ingrediente pentru blat:

- 200 gr unt
- 200 gr zahăr pudră

Ambele se freacă spumă şi se adaugă apoi 200 gr ciocolată rasă şi 4 gălbenuşuri unul câte unul, 1 pahar sau 3⁄4 pahar cu făină tip 000. În făină se pot adăuga şi 1-2 linguri de gris fin sau pesmet de cozonac.

Totul se amestecă bine până se omogenizează, apoi se adaugă 4 albuşuri bătute spumă. Se toarnă compoziţia într-o formă tapetată cu hârtie pergament, bogat unsă cu unt şi se coace la foc potrivit.

Glazura se va turna fierbinte peste blaturl răcit şi este făcută din următoarele ingrediente:

- 100 gr zahăr
- 100 gr ciocolată
- 1⁄2 pahar cu lapte
- 100 gr unt extra (untul se adaugă la urmă, după ce au fiert laptele cu zahărul şi ciocolata)

Blatul se unge cu un gem dens şi acrişor - de caise, vişine, zarzăne, apoi se toarnă glazura caldă.

Serviţi cu drag!

Poftă bună şi un Crăciun magic, plin de bucurii, momente speciale şi multă iubire, alături de familie şi toţi cei dragi vouă!

Alexandra-Giorgiana Banciu

• Actualitate

Eveniment turistic. Un nou început pentru relansarea turismului săcelean!

S-A REDESCHIS VIZITAREA DE CĂTRE TURIŞTI A CANIONULUI „ŞAPTE SCĂRI” DIN MASIVUL PIATRA MARE – SĂCELE

“În sus, în sus spre largul tăcerilor eterne
E singurul refugiu de pace şi uitare;
Cu cît eşti mai departe de oameni e mai mare
Şi liniştea, ce blîndă pe fruntea ta s-aşterne ...”
(Privind Alpii de Traian Demetrescu 1894)

Canionul Şapte Scări este situat în partea nord-vestică a Masivului Piatra Mare, la o altitudine medie de 995 m, nu departe de Valea Timişului (la o distanţă de 2500 de m de Dâmbul Morii), pe pârâul Şapte Scări, afluent situat pe partea stângă a Văii Şipoaiei. Sunt cele mai mari şi mai spectaculoase chei din întreg arealul Masivului Piatra Mare, dar totodată, prin conformaţia specifică a traseului turistic, sunt cele mai frumoase din România. Este un defileu săpat în calcare jurasice. Spectaculoasă este apoi, pe timp de vară, culoarea calcarului acompaniată de culoarea plantelor înnobilate cu azururi cristaline şi coloane aferente. Este un loc de o frumuseţe uimitoare, unică în peisajul turistic al judeţul Braşov şi printre cele mai vizitate din ţară. Lungimea defileului este de peste 230 m, cu o diferenţă de nivel de 55-60 metri, transformată în cascade datorită volumului de apă al pârâului Şapte Scări care curge acolo. Defileul este format din şapte trepte cu înălţimi între 2,5 şi 15 metri, care îi dau numele şi care se transformă în cascade atunci când volumul de apă al pârâului Şapte Scări creşte. De Săcele se leagă şi alte toponimii care pleacă de la cifra şapte: Şapte Sate, Şapte Izvoare, Şapte Cascade, şi nu în ultimul rând Şapte Scări. Primele amenajări turistice ale canionul Şapte Scări din Masivul Piatra Mare (1844 m) au fost realizate cu un secol în urmă.

Iniţiativa proiectului de reamenajare turistică a respectivului obiectiv turistic aparţine Primăriei şi Consilului Local, în colaborare cu Regia Publică Locală a Pădurilor R.A. Săcele şi a Salvamontului Săcele. Traseul turistic la Şapte Scări a fost închis din luna mai a.c. pentru lucrările de reamenajare completă şi dechis circulaţiei turistice în luna noiembrie, „brumar”, a anului 2013. Inaugurarea a avut loc pe 1 noiembrie 2013 şi la ea au luat

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

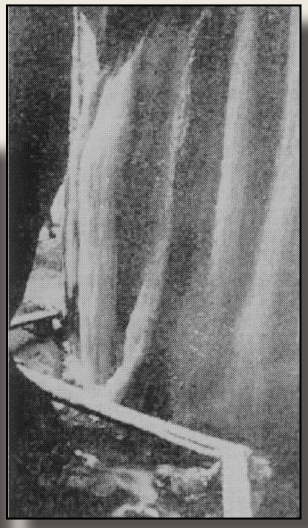

parte următoarele persoane oficiale: din partea Primăriei Municipiului Săcele: domnul primar, ec. Radu Florea Nistor, şi d-nul viceprimar, ing. Geczi Gellert, din partea Regiei Publice Locală a Pădurilor domul director, ing. Sorin Hermenean, şi ing. Cristian Popa şi din partea Serviciului Public Judeţean Salvamont Braşov d-nul Adrian Olteanu, salvator montan.

Viiturile puternice care s-au abătut în vara anului 2011 şi în 2012 asupra zonei au distrus ce a mai rămas din scările celebrului traseu turistic ce duce spre înălţimi de munte prin tunele sculptate de ape grăbite în calcare jurasice. De aceea era nevoie de o reamanajare completă a traseului din canionul Şapte Scări. Atunci au căzut cantităţi foarte mari de precipitaţii, acumulând într-o singură oră chiar peste 50-60 de litri pe m², debitul fiind aşadar foarte mare. Viitura a strâns foarte mulţi buşteni şi bolovani de până la o tonă în greutate, care au plecat pe firul apei şi au distrus scările şi pe alocuri chiar le-au îngropat.

S-a luat această măsură de refacere a traseului şi a scărilor în urma unor accidente nefericite petrecute în ultimii ani în acea zonă turistică. Din datele Salvamontului Săcele reiese faptul că în ultimii trei ani au fost 65 de accidente, dintre care trei s-au soldat cu decese, şi 62 cu fracturi, luxaţii, traumatisme craniene, etc. Versanţii Canionului nu fuseseră igienizaţi încă dinaintea anului 2000. Arborii uscaţi, aflaţi la 80 de metri, stăteau să cadă peste cascadă, ceea ar fi dus automat la o blocare a scurgerii apei de pe versanţi şi la imposibilitatea pătrunderii turiştilor între stâncile cascadei. Până la data inaugurării din această toamnă, traseul, altă dată o mândrie pentru Săcele, rămăsese în ruină şi deveniseun pericol iminent pentru cei care s-ar fi încumetat să-l străbată.

↑
Între versanţii cascadei în 1936
← Scara V în 1936
Scările II şi III în 1936 →

Reamenajarea s-a realizat din fondurile proprii ale Regiei Publice Locale a Pădurilor R.A. Săcele, şi a costat în jurul sumei de 3,3 miliarde lei vechi. S-a lucrat în condiţii grele, atât la propriu cât şi la figurat, dar şi deosebit de complicate. Fiecare etapă a avut peripeţiile şi dificultăţile ei. Lucrarea a început cu degajarea scărilor distruse şi ruginite de-a lungul anilor, strângerea arborilor uriaşi şi a bolovanilor căraţi de viitură. Fiecare cui bătut în piatră, bară de bară, traverse, scări uriaşe căţărate la înălţimi ameţitoare la care numai alpiniştii pricepuţi au putut lucra în condiţii de umezeală accentuată, de apă care cade permanant şi nu poate fi stăvilită, toate au necesitat un volum mare de muncă. S-a lucrat zi-lumină, stând în coardă, cu picamerul, cu dalta, cucerindu-se astfel metru cu metru de stâncă. Totuşi, într-un interval destul de scurt, s-a reuşit realizarea lucrării. Pentru reamenajarea Canionului au fost folosite 10 tone de oţel, care a fost tratat termic pentru a rezista şi iarna o perioadă lungă de timp. De altfel, specialiştii în domeniu oferă o garanţie de cca 40 de ani.

Încă de la intrarea de pe DN 1 este semnalizat obiectivul, iar distanţa de la Dâmbu Morii la Cascada Şapte Scări se face pe un traseu marcat cu bandă de culoare galbenă, în aproximativ 30-40 de minute de mers. Traseul oferă turiştilor privelişti încântătoare şi este prevăzut cu popasuri turistice amenajate în acest scop la Valea Şipoaiei şi la Cascada cu Apă Vie.

Masivul Piatra Mare este clasificat ca fiind arie naturală şi se află pe lista "Sit Natura 2000", de importanţă comunitară, în scopul protejării biodiversităţii şi menţinerii într-o stare de conservare favorabilă a florei şi faunei sălbatice, precum şi a habitatelor de interes comunitar. Există specii de animale carnivore ca de exemplu: râsul, lupul şi ursul, specii care adesea se pot vedea în habitatul lor natural. Această zonă turistică este frecventată atât de turişti români cât şi străini, atât în cursul săptămânii cât şi în weekend. Traseul este foarte bine marcat şi merge paralel cu Valea Şipoaiei, o vale care s-a dezvoltat în nişte calcare jurasice, care datorită faptului că sunt foarte moi au permis apei să-şi facă loc, rezultând nişte cascade care fascinează vizitatorul, făcându-l să se reîntoarcă în această zonă unică din ţara noastră. Traseul este prevăzut cu panouri turistice de informare privind regulamentul de tranzitare a Canionului Şapte Scări, având următoarele secţiuni: interdicţii, obligaţii, atenţionări şi recomandări precum şi cu panouri de informare silvică. Aceste informaţii se găsesc în şapte limbi de circulaţie internaţională: română, engleză, franceză, germană, italiană, spaniolă şi maghiară. Flora este deosebit de variată. Sunt amestecuri de foioase şi răşinoase. Printre speciile predominante se găseşte bradul şi molidul, iar în partea de sus a Canionului sunt câţiva arbori destul de înalţi de ulm, care sunt rar întâlniţi în ţara noastră.

Canionul este prevăzut cu 9 scări şi 10 podeţe. Scara cu nr. 4 este cea mai lungă, ea fiind de 15 m. Temperatura între versanţii canionului pe perioada verii nu trece de 10°C. După tranzitarea în totalitate a canionului, apare o deschidere uriaşă unde pătrund şi razele luminoase ale soarelui, şi care este formată din calcare foarte frumoase. Apa a erodat foarte frumos în ele şi oferă un peisaj extraordinar.

Trecând în revistă istoria amenajării Canionului Şapte Scări, trebuie menţionat că prima dată a fost amenajat de către Asociaţia Ceangăilor din Şapte Sate, în special de cei din Baciu, între anii 1910-1912. Atunci s-au făcut nişte lucrări sumare, constând în montarea unor buşteni tăiaţi în două pe care se putea călca şi astfel Canoinul se putea străbate de la un capăt la altul. Următoarea reamenajare mai serioasă s-a făcut în anii '30, de către renumitul îndrăgostit al muntelui, Carol Lehmann[1]. Următoarea amenajare s-a făcut între anii 1940-1945, iar în anii 1960, când acest monument al naturii a devenit arhicunoscut şi s-a dovedit că amenajările din lemn nu pot rezista în mediul umed mai mult de 2-3 ani, sindicatele din Electroprecizia, Stragul Roşu şi Tractorul au pus mână de la mână şi au realizat prima amenajare metalică a scărilor şi a pasarelelor.

[1] *Carol Lehmann cunoscut şi sub numele de Karl Lehmann (1894-1990), s-a născut la data de 17 martie 1894, la Bran, într-o casuţă de lânga castel, fiind fiul unui paznic silvic al Bucegilor. El s-a ocupat cu prima amenajare a Canionului Şapte Scări care avea structura din lemn.*

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

Canionul Şapte Scări din Masivul Piatra Mare este apreciat de un număr din ce în ce mai mare de turişti datorită importanţei lui naţionale. Anul trecut Asociaţia „Cele mai frumoase sate din România“ a întocmit un clasament al celor mai frumoase şi vizitate locuri din ţara noastră. S-au făcut şi un studiu şi un concurs pentru desemnarea celor mai bune zece proiecte de dezvoltare turistică din ţară. Proiectul de reabilitare a Cascadei Şapte Scări a luat locul cinci în acest clasament. Locul întâi în clasament este ocupat de mocăniţa de pe Valea Vişeului din Maramureş, care este singura locomoţie cu aburi care mai rulează în Europa. (Nu ar fi rău dacă s-ar face un proiect şi pentru repunerea în funcţiune a tranmvaiului galben din Satulung!). Locul doi în topul obiectivelor turistice ale anului 2013 este ocupat de mocăniţa de la Moldoviţa. Locul trei este completat de Biserica Rupestră de la Şinca Veche din Braşov, denumită sugestiv şi Templul Ursitelor. Pe locul patru se află tot un obiectiv turistic din Braşov, respectiv Valea Zimbrilor din Vama Buzăului. Locul cinci a fost adjudecat tot de Braşov, prin Canionul Şapte Scări, un defileu săpat în calcar situat în masivul Piatra Mare. La monitorizările făcute de membrii acestei asociaţii pe o perioadă estivală de trei luni s-a înregistrat o medie zilnică de 650 de turişti care vizitau acest obliectiv turistic natural, cu toate că s-a făcut studiul în perioada în care Canionul se afla în reparaţii şi nu se putea vizita de la un capăt la altul. Vârful vizitatorilor a fost în luna august a.c., când, într-o sâmbătă şi duminică, s-a înregistat un număr record de 2500 de turişti sosiţi.

După reabilitarea canionului, traseul este unul foarte sigur. Dacă se întâmplă totuşi un eveniment nedorit, este datorat unor erori umane. După ce turistul a parcurs Canionul poate să-şi continue drumul pe trei trasee turistice: Vârful Pietrei Mari cu ieşire pe creastă; un traseu cu punct roşu pe partea dreaptă care face reîntoarcerea la baza canionului, deoarece este mult mai greu de coborât scările decât de urcat, de aceea există această alternativă de ocolire, iar a treilea traseu pe partea stângă a canionului care intră în Prăpastia Urşilor. Versantul nordic al Masivului Piatra Mare este o zonă prielnică pentru drumeţiile montane şi pentru silvoturism în general. Pe lângă aceste trasee mai există trasee către Peşterea de Gheaţă, şi spre cabana Bolnoc. Există un circuit turistic de o zi, pornind de la Dâmbu Morii şi continuând cu Canionul Şapte Scări, apoi Cabana Piatra Mare, Vârful Piatra Mare după care se coboară pe versantul sudic reprezentând coama munţilor până la Susai şi Predeal sau coborâre înspre Timişul de Sus la Cascada Tamina care este de asemenea foarte frumoasă şi care umează să fie reamanajată şi ea în anul următor. S-a construit şi o cabană nou-nouţă în locul celei vechi, de la baza canionului, care pune la dispoziţia turiştilor echipamente de protecţie, existând şi servicii de salvamont şi totodată sfaturi utile pentru turiştii montani. În zilele de 1 şi 2 noiembrie a.c. numărul turiştilor a ajuns la 2000 iar numărul de vizitatori pe facebook a ajuns la 60000.

Este în plan de a pune un tarif de acees în Canionul Şapte Scări pentru a conştientiza pulbicul larg să aibă grijă de acestă infrastructură turistică şi în acealaşi timp pentru întreţinere corespunzătoare a lui.

Pentru a valorifica în totalitate potenţialul turistic al acestei zone este în plan realizarea unei tiroliene cu o lungime de 2 km, care va fi unicat în ţară şi care va atrage mai mulţi turişti dornici de adrenalină. Aceasta o să fie destinată celor tineri, dar nu numai. Toate aceste proiecte sunt benefice atât municipalităţii cât şi localităţilor învecinate, atât din punct de vedere economic, cât şi pentru turişti, care astfel pot găsi ls Săcele o alternativă de petrecere a timpului liber într-un mod plăcut, benefic şi cât se poate de sănătos.

Text şi foto prof. Miklos Levente
Brevetat în turism

Bibliografie:

1. Aristide Stavros - *Munţii judeţului Braşov*, Ed. Întreprinderea Poligrafică, Braşov, 1979;
2. Mădălin-Cristian Focşa - *Ghidul turistic. Valea Prahovei Braşov Culoarul Rucăr-Bran*, Ed. Hous of Guides, Bucureşti, 2007;
3. Miklos Levente, Nagy Janos, *Ghidul turistic al zonei Săcele. Négyfalusi turistakalauz. Săcele Travel Guide*, Săcele – Négyfalu – Săcele, 2011, 202 pagini + 81 pagini foto
*** http://hailatara.wordpress.com/about/.

EVENIMENT CULTURAL DE EXCEPŢIE LA SĂCELE

Sala de spectacole a Grupului Şcolar Victor Jinga, complet renovată şi amenajată, a găzduit, marţi, 19 noiembrie 2013, un splendid spectacol de teatru, susţinut de colectivul Teatrului de Stat Evreiesc din Bucureşti.

Evenimentul cultural, cel mai important din acest an din localitatea noastră, a avut loc la iniţiativa Despărţământului ASTRA - “Fraţii Popeea” Săcele, în colaborare cu Primăria Săcele şi a prilejuit întâlnirea publicului săcelean cu Maia Morgenstern şi actorul săcelean Mircea Rusu, două nume de referinţă ale teatrului românesc contemporan, secondaţi de actorul Mircea Drîmbăreanu. Piesa pusă în scenă la Săcele s-a numit “Miss Daisy şi şoferul ei”, o comedie cu accente dramatice, scrisă de dramaturgul american Alfred Fox Uhry.

Protagoniştii sunt o femeie şi un bărbat, diferiţi prin sex, culoarea pielii, educaţie, apartenenţă socială şi rolurile pe care le ocupă – de stăpân, respectiv de servitor, dar au în comun umorul, dragostea de viaţă şi suferinţa provocată de ura de rasă în America anilor 30-40.

Spectacolul a fost urmărit de un public numeros (peste 250 de persoane) şi avizat, care a dovedit încă o dată că merită cât mai multe reprezentaţii culturale de calitate, aplaudând minute în şir minunata reprezentaţie pe care marii actori prezenţi pe scenă le-au oferit-o.

La sfârşitul piesei, domnul primar Radu Nistor a mulţumit actorilor pentru spectacolul de înaltă ţinută oferit, iar domnul profesor Liviu Dârjan, preşedintele despărţământului ASTRA, a oferit actorilor diplome de excelenţă pentru activitatea depusă pe tărâmul artei româneşti.

Cu acelaşi prilej, domnul profesor Liviu Dârjan a înmânat doamnei Maia Morgenstern un emoţionant eseu inspirat din nefericita experienţă rasială din Germania anilor 40, eseu pe care îl reproducem în continuare.

Redacţia “Plaiuri Săcelene” (HB)

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

Rugă de-o seară la Săcele

La 9 noiembrie 1938, în Germania,
a avut loc sinistra „Noapte de cristal”
(Kristallnacht)

Doamne, Tu care ierți cu bunătate toate cele, amintește-ne nouă, nezăbovind în neuitare, că-n luna aceasta de noiembrie, „brumar” botezată, a fost cândva înveşmântată într-un doliu ce s-a întâmplat într-o țară vestită şi preadezvoltată. Acolo s-a întâmplat una dintre cele mai bestiale crime, un viol sălbatec la adresa legii şi a umanității. S-au scurs de-atunci cu silnicie anii, în trei pătrimi de veac, dar cifra „9” din calendarul crimei şi - al urii a rămas ca o emblemă, ca o tristă efigie de când hapsână şi brutală o ciumă brună şi-a dat atunci arama pe fața-i hâdă şi-a declanşat o vânătare rece şi oarbă cu zvastici şi pistoale. Torțe profanatoare ale „ordinei” nebunului de Hitler au luminat neghioabe şi stupide nu gloria ci ruşinea cu iz de sarabandă jucându-şi tontoroiul pe ciob de sticlă spartă, cu cizmele murdare de sânge şi de mâzgă ale gauletterilor îndobitociți de crimă. Barbară rămăşiță a erei feudale! Şi-au bătut apoi jalnice clopote de holocaust. Of, Doamne! Candide şi nevinovate suflete de copilaşi zglobii, bătrâni, femei frumoase căzut-au jertfă în lagărele morții precipitat clădite la ordine cazone, tâmpite şi bezbemetic ticluite în capetele demenților călăi, stârpituri „morale” cu grad de avortoni ai ne-mblânzitei fiare fasciste, obscene şi vetuste. Doamne, Stăpân al nostru, fierbinte Te rugăm: mângâie amintirea ființelor sacrificate cu ură şi sălbăticie de neoameni şi le aşază în infinita-ți Împărăție. Iartă-le lor toate păcatele pentru că ei s-au purificat şi metamorfozat în lagărele morții în chip de torțe vii şi îngeri, simbol al libertății noastre. În fața ei istoria-i declară pe - acești eroi drept „vinovați fără vină”. Ei stau alături de armeni, ucraineni sau alte neamuri ce-au pătimit şi ele alături de evrei, pentru c-a lor „vină” era că oameni se numeau!

Prin Artă, Distinsă Doamnă Maia Morgenstern ați reuşit în astă - seară să presărați balsam pe răni, să-nnobilați memoria martirilor, victime ale Holocaustului, aicea, la Săcele, de unde RUGA noastră de-o seară urcă până la stele. Beția oarbă şi sinistră a „Nopții de crital”, când cizmele murdare destine profanau jucând barbar pe cioburi, să nu se mai repete, ca tragedie a ruşinii nicicând, cu nimeni în ucigaşe iaduri de spaimă şi de chin. Amin!

PER ASPERA AD ASTRA!
Liviu DÂRJAN

19 noiembrie 2013, Săcelele Braşovului

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

ZILELE MEŞTEŞUGURILOR TRADIŢIONALE SĂCELENE

La iniţiativa domnului Radu Colţ, primăria municipiului Săcele a organizat în această toamna o suită de evenimente locale intitulată **„Zilele Meşteşugurilor Tradiţionale Săcelene”**. Este vorba despre un proiect cultural ce a fost finanţat prin Administraţia Fondului Cultural Naţional ca urmare a câştigării proiectului cu acelaşi nume. Proiectul, încadrat în aria tematică “Patrimoniu Imaterial”, a fost implementat în parteneriat cu Asociaţia Creatorilor de Artă Tradiţională şi Contemporană Braşov în lunile octombrie şi noiembrie, scopul vizat prin implementarea acestuia fiind conservarea şi promovarea patrimoniului imaterial specific comunităţii săcelene.

Obiectiv general al proiectului a fost reprezentat de promovarea şi valorificarea integrată a mesteşugurilor tradiţionale specifice celor trei comunităţi etnice din Săcele, ca modalitate de stimulare a dialogului intercultural şi de generare a unei agende culturale comune. Astfel, pe parcursul a câte două zile, în Cernatu, Turcheş şi Satulung (Electroprecizia), au fost organizate ateliere meşteşugăreşti interactive - sculpură în lemn, confecţionare de păpuşi, pictură pe sticlă, ceramică figurativă, ouă încondeiate, cusut şi broderie - care au prilejuit şi susţinerea unor prezentări privind originea, caracteristicile şi tehnicile de lucru utilizate şi au facilitat şi cunoaşterea de către publicul larg a operelor realizate de meşterii participanţi.

Prin activităţile derulate, proiectul a contribuit la promovarea adecvată şi conservarea îndeletnicirilor tradiţionale săcelene într-un cadru unitar, asigurînd totodată diversificarea şi îmbunătăţirea calităţii agendei culturale locale precum şi creşterea atractivităţii turistice a localităţii. Astfel, municipalitatea săceleană şi-a propus să lanseze un model de bună practică sustenabil în vederea promovării şi valorificării integrate a meşteşugurilor tradiţionale specifice etniilor care compun comunitatea locală: românii, maghiarii şi romii.

Aşteptăm cu interes următoarele iniţiative din acest domeniu.

Redacţia “Plaiuri Săcelene”(RC)

IMPLICAREA ASOCIAŢIEI “IZVORUL” ÎN PROTEJAREA MOŞTENIRII SPIRITUALE

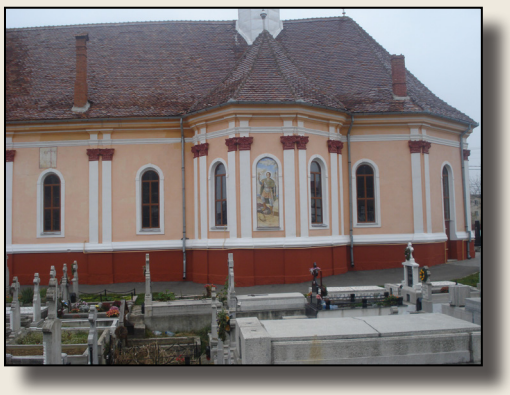
Conducerea Asociaţiei Cultural-Sportive “Izvorul” a materializat în această toamnă o mai veche iniţiativă pentru protejarea unor moşteniri cu valoare sentimentală mare pentru urmaşii mocanilor din Satulung. Iniţiativa a avut ca scop restaurarea unor piese valoroase ale iconostasului bisericii “Sfânta Adormire”, curăţarea crucii mormântului prof. univ. dr. George Moroianu şi confecţionarea şi montarea a două plăci pentru acoperirea mormântului prof. Nicolae Colceag.

Întreaga acţiune a costat peste 2000 lei şi s-a finalizat graţie implicării entuziaste a mai multor persoane care au contribuit, prin donaţii, la acoperirea acestei sume:

Taflan Dumitru
Eftimie Ioan
Rîşnoveanu Ştefan
Nistor Radu Florea
Lungu Constantin
Lukaci Mihai
Săucă Geta
Cerbu Dorel
Colţ Radu
Golea Adrian
Bucurenciu Ana
Moldovan Ana
Matei Elena
Paraipan George
Voinea Dumitru
Taraş Octavian
Taraş Emil
Crăcană Petru
Cimpoaie Gabriel
Florea Traian
Jinga Gheorghe
Flangea Roxana
Homorozeanu Toni
Posedaru Mircea
Ţuţuianu Elena
Tocitu Viorel
Caian-Pandrea Aurel
Bandi Şeitan Maria
Bulat Elena
Tudor Mircea
Şeitan Adrian
Clinciu Eugenia

Tuturor celor de mai sus, conducerea Asociaţiei Cultural-Sportive “Izvorul” le mulţumeşte pentru ajutorul acordat în această acţiune.

Redacţia “Plaiuri Săcelene” (H.B.)

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

SĂCELENI PE CEL MAI ÎNALT VÂRF DIN SPANIA

Având 3482 m vârful Mulhacen nu este doar cel mai inalt varf din Spania ci şi cel mai înalt din Europa, exceptând vârfurile din Munţii Alpi şi Caucaz. Alaturi de vârful Veleta (3394 m) si Alcazaba (3374) formează în Munţii Sierra Nevada o triada maiestuoasă, mândria tuturor andaluzilor, care îi rostesc numele fără h, literă ce nu se prea pronunţă în spaniolă. Ei au creat în jurul acestor vârfuri o mulţime de legende, chiar vârful Mulhacen fiind botezat după numele penultimului conducator arab al Granadei, Abi-I-Hasan Ali, cunoscut de spanioli ca Muley Hacen, despre care se spune că ar fi fost îngropat aici. Crestele înzapezite până târziu în vară ale Sierrei se oglindesc în apele Mediteranei, ale cărei ţărmuri sunt la 33 km în linie dreaptă, încercând parcă să ofere arabilor posibilitatea să privească peste ape în Africa, spre locurile de unde au plecat în lungul periplu iberic.

Crestele nesfârşite ale Sierrei Nevada

Tocmai spre acest vârf, atât de plin de conotaţii istorice, învăluit în legendă şi de o frumuseţe naturală desăvârşită, ne-a fost dat să ne îndreptăm paşii într-o zi însorită de la sfârşitul lui iunie al acestui an.

"Holla" ne-a spus simplu prietenul nostru Nestor Hernandez cu jovialitatea tipic andaluza şi în cateva secunde Fordul, în care eu, soţia mea Ruxandra şi fica noastră Diana ne-am aruncat rapid rucsacele, demarează pe una din multele autostrăzi care brodează în jurul Malagăi un adevărat filigran cu arabescuri.

Călătoria alături de un andaluz este o adevărată plăcere, pentru că într-o engleză pigmentată cu mici adaosuri spaniole reuşim să aflăm în scurt timp foarte multe despre Sierra Nevada, despre Andaluzia, Granada, chiar şi despre vecinul de la două case mai jos. Drumul spre munte se derulează foarte repede şi fără să ne dăm seama, iată-ne ajunşi la Capileira, un sat agăţat la 1436 m pe versantul muntelui. Primul lucru pe care îl văd, spre mirarea mea, e o mare piscină al cărei albastru contrastează puternic cu albul caselor tradiţionale din satele andaluze. Printre tufele de leandrii şi bouganvillee se zăresc mai multe terase şi magazine de suveniruri, unde turiştii care pornesc sau revin de pe munte îşi petrec câteva clipe. Intrăm şi noi la o "tapas" (gustare) cu bere în aşteptarea autobuzului care ne va duce de aici până la Alto del Chorillo, un platou pitoresc situat la vreo 2700 m. Contrar obiceiurilor andaluze, autobuzul soseşte la ora exactă şi împreună cu alţi turişti pornim spre înălţimi. În autobuz atmosferă destinsă, glume, exclamaţii de plăcere. Noi însă suntem puţin timoraţi pentru că drumul neasfaltat descrie nişte serpentine îndrăzneţe şi prin minte îmi trec imagini cu autobuze şi şosele din Peru, Muntenegru, etc. Şoferul însă îşi vede nepăsător de drum şi încet, încet reuşim să ne concentrăm şi noi asupra peisajului care este măreţ. Valea este undeva jos, pe versanţi, ici colo, păduri de pin şi până departe spre orizont se văd o mulţime de coame de munte. Trecem de poarta de intrare în rezervaţie. De aici regulile jocului se schimbă pentru că totul, marcaje, poteci, construcţii sunt făcute în aşa fel încât să nu altereze în nici un fel natura. Spaniolii au investit foarte mult în ultimul timp în rezervaţii şi parcuri naturale, dorinţa lor fiind în primul rând să păstreze zonele protejate cât mai intacte, aşa că nu vopsele, nu stâlpi, nu antene sau construcţii metalice, doar lemn şi piatra. Traseele sunt marcate cu momâi din piatră şi doar în punctele mai delicate cu mici stâlpi din lemn pe care sunt săgeţi direcţionale.

Suntem sus pe platou şi spre surprinderea noastră nu este frig. Nestor ne arată undeva spre est satul Trevelez, localitatea construită la cea mai mare altitudine în Spania, circa 1800 m. Noi însă pornim la vale, spre nord vest, pe o cărare mult umblată, care într-o oră ne face sosiţi la refugiul Poqueira, unde vom rămâne peste noapte.

"Staţi pe loc" ne somează doi catalani care au urcat în acelaşi autobuz cu noi şi erau puţin în faţa noastră. Ne oprim brusc şi surpriză, în jurul crepului cu apă din faţa refugiului un ciopor de capre negre îşi astâmpăra setea. Nu par prea sperioase şi ne dau posibilitatea să facem o mulţime de poze cu aceste adevărate simboluri ale marilor înălţimi.

Refugiul este de fapt o cabană în toată regula. Personalul foarte amabil ne explică regulile: în cabană se circulă doar în papuci de plastic, băieţii roz, fetele negrii, stingerea ora 23.00, deşteptarea ora 7.00. Intrăm şi recunoaştem rapid atmosfera de cabană, aceeaşi oriunde te-ai afla. Ne aruncăm lucrurile pe priciul din camera noastră, botezată El Cabalo după numele unui vârf din Sierra Nevada şi pornim nerăbdători să facem o tură de recunoaştere.

Alegem un traseu care ne duce după o oră în Rio Seco, o vale spectaculoasă care în partea superioară are nişte circuri glaciare impresionante. Destul de multă zăpadă şi pârâiaşe care, după spusele lui Nestor, au fost captate încă din perioada arabă şi dirijate pentru irigaţii. Capre negre ne fixează de la mică distanţă invitându-ne parcă să le pozăm. E OK, temerile noastre au dispărut pentru că deşi vegetaţia este puţin diferită, mult mai "ţepoasă", recunoaştem parcă zone din Făgăraş, din Bucegi sau Retezat şi ne simţim ca acasă. Un salt peste un torent vijelios şi suntem înapoi la refugiu. Masa se serveşte la 20.00 iar dimineaţa, în sistem bufet suedez, la 8.00. Turişti de diverse vârste şi naţionalităţi, glumesc, deapănă amintiri, schimbă impresii. Suntem şi noi asimilaţi rapid în această comunitate internaţională a oamenilor de munte şi cina bună stropită cu un pahar de vin sau bere înviorează şi mai mult spiritele. Încet, încet, respectând regula, toată lumea se retrage în jurul orei 23.00 în camere. Liniştea cuprinde cabana şi noi intrăm uşor în lumea adusă de Moş Ene, nu fără emoţiile unei prime nopţi dormite într-o cabană străină la 2500 metrii altitudine.

Refugiul Poqueira 2500 m

"Holla fraţilor, vamos to eat !" este prima frază a dimineţii spusă în limbajul româno-spaniolo-englez deja consacrat în dialogul nostru. Parcurgem rapid ritualul deşteptării şi după ce mâncăm un mic dejun bogat ieşim gata pregătiţi de "marea ascensiune"

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

Unul din cele trei lacuri din La Caldera şi vârful Mulhacen

întâmpinaţi de un soare prietenos şi o atmosferă tonică. Oricât ne-am grăbit, marea majoritate a grupurilor plecaseră deja spre vârf, dar acest lucru este în beneficiul nostru, drumul fiind acum marcat suplimentar cu jaloane umane.

De la Poqueira sunt cam trei trasee spre vârf. Noi alegem traseul pe Valea Molhacen, alegere care s-a dovedit foarte bună, pentru că până pe la 3000 avem lângă noi răcoarea unui torent care curge vijelios la vale formând ici acolo mici cascade.

Drumul urmează în mare acest torent, poteca destul de bătută alternând porţiuni mai line cu unele mai abrupte. Ţancuri stâncoase se arată din toate părţile şi pe măsură ce câştigăm altitudine, creasta Sierrei Nevada ni se dezvăluie în toată măreţia. Cel mai impresionant este vârful Veleta care pare foarte aproape, deşi ştim că ne-ar trebui vreo patru ore de mers să ajungem la el. Urcăm de vreo oră şi un prim lac ne apare în faţă. Continuam ocolindu-l prin dreapta, apoi un urcuş abrupt pe lângă o limbă enormă de zăpadă ne scoate într-un alt circ deosebit de pitoresc, unde sute de pârâiaşe brăzdează un câmp de vegetaţie verde semănând cu o imensă turbărie.

Ne simţim în formă şi varietatea de peisaje care ni se arată ne fac să uităm de oboseală. Încă un urcuş mai greu şi ieşim într-un circ glaciar enorm. Aici s-au format trei lacuri destul de mari. Torentul pe care am venit îşi are originea în ele. Unul dintre lacuri, Laguna de la Caldera, datorită unui fenomen ciudat, este complet îngheţat. Lângă el refugiul Vivac de la Caldera, construit numai din piatra, oferă adăpost de vreme rea turiştilor. Suntem pe la 2900 de metri şi spre surprinderea noastră câţiva ciclişti pe mountain bike trec în viteză pe lângă noi urmând un drum ce pleacă de la Alto del Chorillo şi urmează curba de nivel trecând pe sub Mulhacen şi continuând cine ştie unde spre Veleta. Peisajul este magnific şi odată ieşiţi în creastă avem posibilitatea să vedem impresionanta faţă nordică, care reprezintă o adevărată încercare chiar şi pentru cei mai buni alpinişti, având o mulţime de trasee de căţărare omologate. E imposibil să nu faci un popas înconjurat fiind de atâta splendoare, mai ales că în continuare urmează partea cea mai dificilă, urcuşul "ca pe casă" până pe vârf.

Ultima parte a traseului se derulează într-un peisaj arid. "Parcă am fi pe lună" exclamă Diana şi spusele ei reflectă adevărul în mare măsură, pentru că versantul nu are urme de vegetaţie, doar pietre şi stânci. Poteca urcă în serpentine scurte şi abrupte. Nu sunt probleme tehnice sau pericole, dar corpul este pus la grea încercare. Lipsa de oxigen şi efortul făcut te fac să-ţi auzi foarte bine inima bătând. Din când în când depăşim câte un turist rămas să-şi mai tragă sufletul. În faţa noastră e doar panta abruptă, dar în celelalte părţi zeci, sute de ţancuri semeţe se scaldă în soarele amiezii.

Avem trei ore şi jumătate de când am părăsit refugiul şi printre câţiva turişti aflaţi în faţa noastră la câţiva paşi, zărim vârful. Nu ne vine să credem , dar am ajuns.

"Viva Romania" sunt cuvintele cu care suntem întâmpinaţi. Sunt catalanii care au ajuns puţin înaintea noastră. Ne povestesc că în urmă cu zece ani au schiat în Poiana Braşov şi au prins o zăpadă excelentă. Pe vârf sunt cam zece-cincisprezece turişti. Toţi sunt mândrii de ascensiunea lor, dau telefoane pe acasă şi îşi fac poze cu drapelul ţării lor. Îmi vine să mor de ciudă că nu am nici un tricolor la mine. În disperare de cauză scriu cu un pix pe spatele harţii – ROMANIA, SĂCELE-ATS BABARUNCA şi mă pozez învingător lângă borna de beton de pe vârf. De jur împrejur o aglomerare de bolovani roşietici de origine vulcanică. Ai impresia că nişte giganţi au dorit să clădească o uriaşe momâie pentru a semnaliza tuturor vârful sau poate că sunt pietrele uriaşe de pe mormântul lui Muley Hacen. De aici privirea poate cuprinde un orizont vast: creasta Sierrei Nevada până hăt departe, dar şi alte masive ale Andaluziei şi în zilele cu mare claritate Marea Mediterana şi chiar înălţimi din Africa.

Mâncăm câte un sandvich, mai scrutăm o dată orizontul şi cu părere de rău începem coborârea. E greu de descris ce simte un om pe un vârf de munte, eu personal am impresia unui rege care îşi priveşte sub el regatul şi îşi spune în gând "Asta-i pământul meu, ce fericire să trăieşti pe el !"

Drumul de întoarcere e mult mai sărac în peisaje. Cărarea nisipoasă urmează o creastă secundară lungă şi domoală. Încet dispar, ca nişte actori ce ies discret din scenă, Veleta, Alcazaba şi celelalte vârfuri importante. "Holla, holla" salutăm turiştii, care urcă în număr destul de mare pe acest drum spre Mulhacen. Trecem pe deasupra refugiului Poqueira şi mai repede de cât ar fi trebuit ajungem la Alto del Chorillo. Autobuzul vine doar la ora 16.00 şi e abia 15.00. Timp de o oră experimentăm fel de fel de metode de supravieţuire în arşiţa soarelui, pentru că aici nu există nici un fel de copac sau stâncă care să-ţi ţină umbră. Pentru a trece timpul mai repede cercetăm flora din zonă şi încercăm să recunoaştem fel de fel de plante pe care le-am văzut doar în cărţi sau la grădina botanică. Predominant este un arbust cu nişte flori mărunte galbene şi decorează versanţii ca şi rododendronul la noi, dar sunt şi tufe de ienupăr şi fel de fel de plante ţepoase, care de care mai interesante.

În sfârşit supliciul nostru se încheie, autobuzul parchează elegant la 2700 m şi regăsim în el aproape toţi turiştii cu care am urcat cu ieri. Sunt veseli şi mândrii că au fost pe vârful cel mai înalt. Puţin mai tăcuţi, dar la fel de mândrii suntem şi noi.

Vârful Mulhacen 3482 m

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

De aici lucrurile se derulează banal. Capileira şi o "tapas", autostrada şi din nou Malaga cu Mediterana cea albastră. Nestor îşi ia rămas bun de la noi. Muntele ne-a unit. Şi noi şi el simţim că acum suntem cu adevărat prieteni. Cine ştie, poate aici, poate în România sau aiurea vom mai urca împreună. Până atunci "Hasta la vista, amigo!"

Iuliu Dopovecz

← Caprele negre şi arbuştii cu flori galbene foarte răspândite aici

• Sport

NU AŞ FI REUŞIT DE UNUL SINGUR

Am văzut cu toţii că atunci când o echipă sau un sportiv ajunge pe culmile gloriei, jumătate sau poate mai mult din merit îi aparţine antrenorului. Aşa cum învăţătorul ne pune condeiul în mână, la fel şi antrenorul ne face să performăm şi, de multe ori, să ajungem mai bun decât el. Antrenorul trebuie să aibă un stil perfect de luptă, dar rareori poate crea elevi cu stil mai bun decât al său. Doar atunci îşi va da seama că a format un adevărat învingător.Tocmai de aceea, un antrenor trebuie să fi trecut prin toate aceste etape, să îşi dea seama ce simte sportivul lui atunci când greşeşte, ratează sau pierde. Eu cred că, pe lângă atuurile personale, răbdare, perseverenţă, rigoare, disciplină, severitate chiar, am avut parte şi de o generaţie foarte bună de antrenori şi copii, care şi-au dorit performanţa. Această îmbinare între perseverenţa de antrenor şi spiritul de învingător- pe care l-am descoperit şi la sportivii mei- a dus la performanţele pe care le ştim cu toţii. Însă, e clar că nu aş fi reuşit de unul singur. Alături de colegii mei antrenori şi de directorul Clubului Braşovia, există toţi acei factori care sprijină pregătirea: Federaţia Română de schi, Administraţia Locală, Primarul din Râşnov, Adrian Veştea, Şcoala din Săcele şi din Râşnov, profesorii de aici, practic toţi cei care se învârt în jurul acestor copii şi le-au asigurat de fiecare dată tot ce era necesar pentru a se pregăti bine. Pentru toţi aceştia: RESPECT!

În această toamnă frumoasă a anului 2013, baza de trambuline din Râşnov, de pe "Valea Cărbunari", a oferit tinerilor săritori posibilitatea de a-şi depăşi limitele în mai multe competiţii, tradiţionale de acum: Cupa CSU Braşov, Cupa CSS Braşovia, Cupa Dinamo Braşov, Cupa FIS Internaţional, Cupa CS Săcele pentru tineret şi veterani şi a culminat cu Campionatul Naţional, organizat de FRSB, pe toate cele 4 trambuline: k15m; k35m; k64m; k90m. Săriturile cu schiurile au fost scoase din statutul de underground şi au reuşit să-i atragă pe pârtie şi pe cei care nu locuiesc în zona montană. Că acest sport este extrem, este prea puţin spus, în condiţiile în care săritorul părăseşte trambulina cu peste 85km/h, iar în scurtul timp rămas până la aterizare, trebuie să dea dovadă de echilibru, de stil în zbor şi, la aterizare, să facă Telemark.

La o dificultate mai mare a trambulinei (dată de înălţimea şi lungimea elanului şi a pistei de aterizare), notate de noi cu k64m, k90m, k120m, impresia artistică devine obligatorie şi determinantă în obţinerea rezultatelor bune şi foarte bune. Campionatele de la Râşnov s-au desfăşurat pe durata a 3zile, adresându-se copiilor şi juniorilor cu vârsta cuprinsă între 6 şi 20 de ani, fiind o competiţie individuală, open şi pe echipe.

Puştii de 6-10 ani le-au dovedit tuturor că pot fi la fel de curajoşi şi valoroşi ca şi cei cu 10 ani mai mari decât ei. Dacă pe trambulina k15m, k35m şansele au fost egale, în cadrul trambulinelor mai mari (k64m, k90m) salturile spectaculoase executate de fiecare săritor au pus juriul competiţiei în dificultate. Concurenţa în cadrul competiţiei a fost destul de dură, fiecare punct fiind câştigat cu eforturi evidente din partea celor implicaţi. Mai mult, cei mici au sărit şi ei pe trambulina k64m, k90m, demonstrând că pot face faţă cu uşurinţă unor salturi mult mai dificile decât cele pentru care au fost înscrişi în concurs (din cauza vârstei). Este cazul lui Ştefan Blega, pe trambulina k90m, care a reuşit să uimească asistenţa cu sărituri spectaculoase de peste 85m. Nici fetele nu au ramas mai prejos, ele au sărit pe trambulina k64m: Carina Militaru locul 2, Trâmbiţaş Diana locul 3, Ştefănuţă Bianca locul 4, aducând eleganţa feminina într-un sport care, până mai ieri, era practicat doar de băieţi. Pentru că am amintit de Ştefan Blega din Săcele, să mai spun că el este Campion Naţional pe trambulina k64m la individual, secondat de Mitrofan Sorin, tot de la Braşovia Săcele.

La categoria Open, Mitrofan Sorin a reuşit clasarea pe prima poziţie, devenind şi el campion naţional. La categoria fete k15m, Bărdaş Oana din Cernatu a ocupat treapta a doua a podimului.

Pe echipe, CSS Braşovia a înscris 3 echipe, prima echipă "reuşind"doar locul 2 (în urma unei căzături), fiind întrecuţi de cei de la CSS Dinamo Râşnov, iar locul 3a fost ocupat de cei de la Dinamo Braşov.

În anul 2014 vă invit la Râşnov, acolo unde FRSB şi Primăria Râşnov, alături de partenerul lor OMV, vor organiza prima etapă de Cupă Mondială pentru fete, pe data de 14 februarie, la o săptămână de la terminarea Olimpiadei albe de la Soci, din Rusia. Tot în Râşnov se va organiza Campionatul Mondial de Veterani, iar în anul 2016 se va organiza primul Campionat Mondial de Juniori la schi sărituri.

Prof. Gheorghe Băilă

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

TABEL NOMINAL

cu membrii cotizanţi ai Asociaţiei Cultural-Sportive “IZVORUL” trim.IV 2013

1 Agache Adrian
2 Alexandrescu Emil
3 Andronic Maria
4 Ardeleanu Adina
5 Arion Mircea
6 Balan Eugen
7 Balint Iuliu
8 Banciu Neculai
9 Bandi Şeitan Maria
10 Barbat Claudiu
11 Barbu Dan Mircea
12 Barbu Liviu
13 Barbu Nicolae
14 Barbu Silvia
15 Bârsan Horia
16 Beciu Ioan
17 Beleuţă Eugen
18 Benga Gheorghe Dănuţ
19 Berteanu Dumitru
20 Biriş Mirel
21 Bîja Ioan
22 Bîrsan Nicolae
23 Bobeş Gheorghe
24 Bobeş Haricleea
25 Bobeş Ioan
26 Bobeş Maria
27 Bobeş Ovidiu
28 Boca Gabriel
29 Bogeanu Alexandru
30 Bondrea Mihai
31 Bratosin Canu Raluca
32 Bratosin Maria
33 Bratosin Sanda
34 Braun Adrian
35 Brăinaş Mihai
36 Bucurenciu Sandu
37 Bucurenciu Ana
38 Buda Daniela
39 Bulat Elena
40 Bulat Florentin
41 Bulea Horia
42 Butu Mihai
43 Caian Pandrea Aurel
44 Califaru Gavril
45 Caloinescu Ioan
46 Caloinescu Jenel
47 Cerbu Dorel
48 Cimpoaie Gabriel
49 Cioroianu Aurelia
50 Ciulu Mircea
51 Ciupală Mariana
52 Ciurea Daniel
53 Clinciu Sorin
54 Codreanu Elena
55 Coliban Nicolae
56 Colţ Radu
57 Comşa Eugen
58 Comşa Fulga Stelian
59 Corfariu Iunian Onoriu
60 Cornea Ioan
61 Costache Ionuţ
62 Cozma Corneliu
63 Crăcană Petru
64 Crăciunescu Dana
65 Croitoru Viorel
66 Damian Alexandru
67 Daneş Dumitru
68 Diaconescu Adrian
69 Dîrjan Liviu
70 Dopovecz Iuliu
71 Dragomir Dănuţ
72 Drăghici Valentin
73 Dumitrescu Sorin
74 Eftimie Bogdan
75 Eftimie Ioan
76 Ene Tudoran Anca
77 Ene Gheorghe
78 Faust Remus
79 Flangea Roxana
80 Florea Traian
81 Florescu Gheorghe
82 Fodor Levente
83 Găitan Ovidiu
84 Georgescu Alexandru
85 Georgescu Ioan
86 Ghelase Fane
87 Ghia Petre
88 Ghişoiu Dorin
89 Ghiuţă Benone
90 Gîrceag Viorel
91 Grozea Gheorghe
92 Grozea Victor
93 Guiu Ştefan
94 Hermenean Sorin
95 Homorozean Gheorghe
96 Hurlup Doru
97 Iacob Mădălin
98 Ionescu Aurora
99 Ionescu Ghe. Nae
100 Iordache Dumitru
101 Ivan Gheorghe
102 Jerău Gheorghe
103 Jinga Romulus
104 Jinga Victor
105 Jipa Virgil
106 Lăcătuş Mariana
107 Lăzărescu Elena
108 Leucuţa Cristina
109 Leşescu Mihai
110 Lipan Florin
111 Lukaci Mihai
112 Lungu Constantin
113 Lupu Florica
114 Lupu Nicolae
115 Manciulea Gelu
116 Manea Vasile
117 Măţărea Ovidiu
118 Median Susana
119 Median Traian
120 Median Valeriu
121 Mihaiu Aura
122 Miklos Levente
123 Mircioiu Lucian
124 Mircioiu Sebastian
125 Mitachi Emilia
126 Mocanu Elena
127 Modest Zamfir
128 Moldovan Ghia Roxana
129 Moraru Adrian
130 Moraru Florin
131 Moroianu Cantor Emilia
132 Moşoiu Alin
133 Mot Teodor
134 Munteanu Dan
135 Munteanu Gheorghe
136 Munteanu Gigi
137 Munteanu Livia
138 Munteanu Nicolae
139 Munteanu Ştefan
140 Munteanu Vasile
141 Munteanu Virgil
142 Muscalu Vasile
143 Nagy Gabor
144 Nechifor Constantin
145 Nechifor Septimiu
146 Necula Dan
147 Niculescu Gheorghe
148 Nistor Horia
149 Niţescu Romulus
150 Ognean Dorel
151 Ognean Luca
152 Oncioiu Maria
153 Oprin Gabriel
154 Ovesia Octavian
155 Pastor Sanda
156 Pelin Matei Alina
157 Perciog Constantin
158 Perciog Gelu
159 Petrea Ştefan
160 Poenaru Lautenţiu
161 Poenaru Nuţu
162 Poenaru Ovidiu
163 Poenaru Roxana
164 Pop Georgeta
165 Pop Olga
166 Popa Dumitru
167 Popa Florin
168 Posedaru Gheorghe
169 Primăvăruş Elena
170 Purcăroiu Nicolae
171 Rîşnoveanu Marius
172 Rîşnoveanu Mihai
173 Rîşnoveanu Ştefan
174 Rîjnoveanu Dan
175 Robu Adrian
176 Roşculeţ Claudiu
177 Sârbu Corneliu
178 Schläpfek Urs
179 Sîrbu Adriana
180 Slăbilă Gheorghe
181 Souca Georgeta
182 Spiru Gheorghe
183 Stanciu Vasile
184 Stoea Gheorghe
185 Stoian Emilia
186 Stoica Stelian
187 Stroe Emil Jr.
188 Sabo Viorica
189 Szasz Sebeşi Paul
190 Şerban Eugen
191 Şerban Ioana
192 Şerban Nicolae
193 Şerban Raul
194 Şerban Valentin
195 Şerbu Adrian
196 Şerbu Andrei
197 Şerbu Iulian
198 Şorban Ştefan
199 Ştefănescu Constantin
200 Taraş Ioan
201 Taraş Mircea
202 Taraş Octavian
203 Taraş Răzvan
204 Taraş Emil
205 Tagarici Laurenţiu
206 Teacă Dorin
207 Teşileanu B. Barbu
208 Teşileanu Costin
209 Teşileanu Ghia Eugenia
210 Ţâru Mihaela
211 Tocitu Viorel
212 Tudose Aurel
213 Tuian Radu
214 Ursu Nicolae
215 Ursuţ Gabriel
216 Vamoş Aurelia
217 Velicea Leon
218 Vlad Adriana
219 Voicescu Nicoleta
220 Voinea Dumitru
221 Voinea Emilian
222 Vrabie Cristina
223 Vrabie Ioan
224 Vrabie Decebal
225 Zamfir Bogdan
226 Zamfir Dan
227 Zangor Lucian
228 Zangor Traian
229 Zavarache Constantin
230 Zărnescu Ioan
231 Zbarcea Maria

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro

Conducerea asociației "Izvorul" și colectivul de redacție al revistei "Plaiuri Săcelene" urează tuturor săcelenilor un Crăciun Fericit și un An Nou 2014 cu multe bucurii și realizări alături de cei dragi.

La mulți ani!

Cu bucurie vă invităm la tradiționalul "Bal al Placintelor Mocanești", care va avea loc în data de 22 februarie 2014 la restaurantul "Refugio" (Rareș Ulea). Costul unui meniu este de 130 lei/persoană. Doritorii de distracție sunt rugați să contacteze pentru înscriere și plată persoanele care le distribuie revista sau pe d-na Mimi Zbarcea (tel. 0728959332) sau pe d-nul Ninel Eftimie (tel. 0723328758). Termenul limită de înscriere și de plată este 7 februarie 2014.

SPRE ŞTIINŢĂ

Materialele primite la redacţie nu se înapoiază.
Au prioritate articolele privitoare la Săcele, Târlungeni, Zizin şi Purcăreni.
Materialele ce se doresc a fi prezentate în coloanele revistei pot fi trimise la adresa de e-mail: ***plaiurisacelene@yahoo.com*** sau la sediul asociaţiei din cadrul Centrului de Documentare şi Informare al Liceului Tehnologic „Victor Jinga".
http://www.izvorulsacele.ro/

REDACŢIA

COLECTIVUL DE REDACŢIE

Prof. DOREL CERBU
Prof. RADU COLŢ
Ing. HORIA BÎRSAN
Ing. DAN ZAMFIR
Prof. DIANA FLOREA
Tehnoredactor SILVIU ROŞCA

LICEUL TEHNOLOGIC
VICTOR JINGA

MOBILITATE
MULTICULTURALITATE
MODERNITATE

https://biblioteca-digitala.ro / https://izvorulsacele.ro